

Pohlady

Z OBSAHU:

**OSMIČKOVÉ
VÝROČIA**

**DIVADLO
STARÍ
MAJSTRI**

**KLUBOVÉ
AKTIVITY
ŠTEFAN KVIETIK
NÁUČNÁ
PRECHÁDZKA**

**DADO NAGY A
ARPÁD SOLTÉSZ
VÝLET
ST. PÖLTEN**

**VÝROČIE
JOZEF
KAROL HELL**

**ŠKOLSKÝ
SPOLOK
KOMENSKÝ**

**SALZBURG
RÍM SEVERU**

**DETSKÁ
A ŠTUDENSKÁ
STRÁNKA**

Z POHRANIČIA

**ROZHOVOR
IVETA LANGE**

ŠPORT

Baden bei Wien: Do konca septembra je možné navštíviť najväčší open-air fotofestival v Európe. Určite zaujmú aj fotografie etiópskej fotografky Aidy Muluneh, ktorá sa zaoberá pocitmi ľudí hľadajúcich svoju identitu v novom domove. / Bis Ende September ist es möglich, das größte open-air Fotofestival Europas zu besuchen. Beeindrucken werden unter anderem die Bilder der äthiopischen Fotografin Aida Muluneh, die sich mit den Gefühlen von Menschen beschäftigt, die auf der Suche nach ihrer Identität in der fremden Heimat sind.

Foto: Ingrid Žalneva

Mária Kolek nás opustila vo večerných hodinách v nedeľu 8. júla 2018, odtrpela si to za posledné roky, mesiace, týždne, dni, hodiny...

Boli pri nej jej milované dcéry – Mária a Katarína...

Nebudem spomínať, ako to začalo – naše priateľstvo, jej angažovanosť pri práci so slovenskými deťmi vo Viedni, štúdiá v snahe dotiahnuť veci tak, ako to vždy robila so všetkým, čoho sa chopila. Jej dcéry, bratia, neskôr nadvšetko milované vnúčatá. Jej ťažký život, choroba, naše spoločné raňajky vo „výklade“ v kaviarni, ako to Majka nazvala, v Hietzingu pred prvými chemoterapiami, návštevy v nemocnici, kuracie polievky so slížikmi... Majka, Ty si jediný človek, ktorého poznám, čo nemá rád cibuľu. Neuveriteľné množstvo priateľov, babské spoločenstvá a babské jazdy... A Tvoj úžasný zmysel pre humor: „Kam ťa veziem do Bratislavy?“ „No do obchodu so špeciálnymi šatkami, budem sa parádiť.“

Majka naša zlatá, nie každý je nahraditeľný. Ty patíš k tejto sorte ľudí. Deti si učila slovenčinu, šachy a lásku. Tá v osnovách nebola, zaradila si ju tam svojvoľne. Nešetrla si ňou ani trochu. Vedela si, že čím viac lásky dáš, tým viac jej dostaneš. Všetko si robila originálne, tak „majkovsky“, s citom. Deti Ťa za to milovali a milujú. Ako my všetci...

odišla MAMA, STAMINKA, PRIATEĽKA, UČITEĽKA, odišiel DOBRÝ ČLOVEK

Presná šachistka, ktorá hrá každú svoju životnú partiu s veľkou precíznosťou. Všetko bolo vždy na Tebe. Otvorila si mi priechod Tvojich spomienok na detstvo, už aj vtedy to bolo tak... Všetko naplánované a uskutočnené, sny Ti moc život nedoprial a keď možno už aj áno, prišla choroba. A opäť plány, stratégie a neuveriteľná vôľa žiť. Už žiadne nájomy vo Viedni, žiadne provizoriá, ale byt vo Schwechate. Premyslené, zariadené, zorganizované. Skladací bicykel, väčší byt v Hainburgu – reálna objednávka ešte donedávna. Aby mali vnúčatá svoj priestor, keď ich budeš opatrovať, aby si dcéram pomohla. Musela som riešiť nanovo dispozíciu – „...tu bude šatník, tu detský kútik, tu budem sedieť s Majkou alebo Katkou, aby sme sa mohli rozprávať... tu bude moja posteľ!“

Nestačili sme sledovať, kedy sa u Teba v kuchyni zjavili farby na hodváb alebo žehlička na vosk. Šatky, pohľadnice a láskavé slová... Došlo na každého. Naše babské mejdany boli fantastické. Ale Ty si mala takých babských krúžkov niekoľko. Tvoje staré priateľstvá nehrdzaveli, boli voči hrdzi odolné a pribúdali k nim nové, ako z nerezu... Vždy pozorná hostiteľka, pozorná poslucháčka. V Tvojom útulnom byte si podávali kľučku mnohí, tí istí potom sedeli pri Tvojej nemocničnej posteli... vždy si mala najviac návšteví! Tvoje „spolubývajúce“ s tým neboli vždy uzročené.

Začala si písať svoj príbeh a vznikli naše spoločné edičné plány. Spomienky na detstvo, túžba milovať a byť milovaná... Mám od Teba predslov a prvé kapitoly...

O Márii a Kataríne píšeš: „Láska k deťom mi pomáhala ísť hrboľatou cestou života. Ale nebola som na to sama. Bola tu moja rodina a priatelia. V tom období som mala pri sebe komunitu priateľiek, ktoré prešli jemným sitom výberu a nesklamali. Postupom času som s dcérami nadobudla harmonickú symbiózu a vzťahovú vyrovnanosť. Stali sme sa priateľkami, partnerkami a spoločníčkami.“

To, že ťa osud zavial do Viedne, komentuješ slovami: „Sociálny duch starostu školského spolku zabezpečoval spokojnosť a harmóniu tejto školy. Od samého začiatku som sa tam cítila ako ryba vo vode. A ešte keď som postúpila služobne do triedy, bola som nadšená. Získala som možnosť pracovať v družine a vďaka vtedajšej pani riaditeľke som dostala aj pár hodín výučby slovenského jazyka v prvých a druhých ročníkoch. No prosté „značka ideál“. Bola som spokojná a šťastná. V tomto období som sa stala družinárkou 1.a. Začiatok školského roku 2007/2008. Vystrašení prváci, plní očakávania a zvedavosti. Hrdosť sa miešala so slzami, odhodlanie so strachom. A na druhej strane triedny učiteľ a ja. Táto trieda bola výnimočná a pre mňa jednoznačne osudová. Súhra a pohoda, harmónia a blízkosť. Silu tejto komunity som pochopila, až keď sa do popredia dostala moja diagnóza. Matky z tejto triedy si odo mňa vyslúžili titul „Andílci v pohotovosti“. Vždy pripravené a nastúpené pomôcť... Takže musím uznať, že som mala nesmierne šťastie na naozaj výnimočných ľudí. A to sa v živote nestáva často.“

A keďže veľká kopa pýta viac, tak musím ešte spomenúť, že aj Slováci sa na tomto fenoméne podieľajú nemalou mierou. Vo Viedni je malý spolok Slovákov, ktorý veľmi intenzívne zviditeľňuje Slovákov a Slovensko. Aj s týmito ľuďmi som si vybudovala naozaj čisté a výnimočné priateľstvá. Aktívna spolupráca so spolkom, po sobotách výučba slovenčiny a vo voľnom čase stretnutia s členmi pri káve či rakúskom „Schnitzlí“. A až vtedy som pochopila, kedy môže byť človek naozaj šťastný!!!!“

Posledné kapitoly svojho života si napísala útržkovite – v esemskách... Nedeľa 8. júla 2018 večer ostala bez esemesky... Rozhodla si sa odísť, odprevádzali Ťa Tvoje milované dcéry... My sme sa lúčili veľakrát. Lúčenia s vidinou návratu sú ale iné...

Ingrid Konrad

Obsah

- 2 ODIŠLA MAMA, STAMINKA, PRIATEĽKA, UČITEĽKA, ODIŠIEL DOBRÝ ČLOVEK** | *Ingrid Konrad*
- 4 PÁR OKRÚHLÝCH VÝROČÍ...** | *Vlado Mlynár*
- 5 ODIŠIEL DR. HEINZ TICHY** | *Vlado Mlynár*
- 6 STARÍ MAJSTRI | DIVADLO** | *Nikola Paula Šimkovicová*
- 8 ŠTEFAN KVIETIK HERECKÁ LEGENDA**
MEDZI NAMI | *Ingrid Fux, Zuzana Rusnáková*
- 9 JARNÁ PRECHÁDZKA VIEDŇOU** | *Jozef Macura, Jana Gregor-Rogler*
- 10 JOZEF KAROL HELL GENIÁLNY ŠTIAVNIČAN |**
305. VÝROČIE NARODENIA | *Martina Víglašská*
- 12 SALZBURG - „RÍM SEVERU“** | *Ingrid Žalneva*
- 15 DADO NAGY A JEHO HOSTĚ ARPÁD SOLTÉSZ** | *Ingrid Fux*
- 16 SUSEDSKÉ AKTIVITY SLOVÁKOV V POHRANIČÍ** | *Zuzana Ondrisová*
- 17 750 ROKOV MARCHEGGU** | *Juraj Gregor*
- 18 ST. PÖLTEN NAJSTARŠIE MESTO RAKÚSKA |**
SPOLKOVÝ VÝLET | *Jana Gregor-Rogler, Ingrid Fux*
- 22 SCHULVEREIN ŠKOLSKÝ SPOLOK KOMENSKÝ**
- 24 DETSKÁ STRÁNKA** | *Elena Mandik, Ľubomíra Wimmer,*
Tatiana Kaya-Dzijáková
- 27 BEATRIX ARAGÓNSKA ZA KAŽDÝM SILNÝM MUŽOM**
STOJÍ SILNÁ ŽENA | *Eva Sulírová*
- 28 ŠTUDENTSKÁ STRÁNKA** | *Viera Wambach, Lisa Skolar, Elli Burg,*
Theresa Kalchhauser, Agnes Maria Poitschek, Katarína Žalneva
- 32 IVETA LANGE | ROZHOVOR |**
ŽENSKÁ KRÁSA OČAMI FOTOGRAFKY | *Zuzana Vančová*
- 34 TENISOVÝ KLUB SLÁVIA** | *Slavomíra Vančová*
- 36 SLOVENSKÝ POZDRAV OD NIAGARY** | *Paul Stacho*

Milí čitatelia Pohľadov,

neviem, či ste postrehli, že od tohto roku je náš časopis bohatší o štyri strany? Možno si poviete, veď štyri strany navyše toľko neznamenujú, avšak musíme si uvedomiť, že aj tieto strany treba zaplniť čo najzaujímavejším

obsahom. Keď si spomeniete na letné horúčavy, počas ktorých sme toto vydanie pripravovali, tak mi určite dáte za pravdu, keď mi poviem, že sme tie strany doslova vypotili.

Rozšírenie počtu strán však znamená aj zvýšenú gramáž časopisu, čo má za následok vyššie náklady na tlač i poštovné. Preto by som chcela apelovať na tých, ktorí si neplatia členský príspevok ani v RSKS, ani v SOVe, ale Pohľady od nás pravidelne dostávajú, aby podporili ich vydávanie a rozposielanie aspoň symbolickým finančným príspevkom. Zároveň ďakujem všetkým spolupracovníkom, ktorí pomáhajú pri rozšírenom vydaní bez akéhokoľvek zvýšenia svojich vlastných nárokov.

Oveľa viac ma však teší, že sa nám podarilo pre časopis získať nových prispievateľov, predpokladám, že aj vás upútali nové mená pri viacerých článkoch. Vďaka tomu sme v Pohľadoch zaviedli študentskú rubriku, do ktorej prispievajú nielen slovenskí študenti pôsobiaci v Rakúsku, ale aj tí, ktorí sa venujú štúdiu našej ľubozvučnej slovenčiny. Okrem toho sme sa tiež rozhodli informovať o živote v pohraničných oblastiach, kde prisťahovaní Slováci tvoria silnú komunitu a výrazne začínajú ovplyvňovať dianie v príslušnej lokalite.

Noví autori prinášajú na stránky nášho časopisu svoje myšlienky, zážitky a postrehy. A tak sa vlastne naplnia pôvodná idea jeho zakladateľov pred viac ako 30 rokmi, aby tu bolo pravidelné periodikum, v ktorom by krajanovia mohli vysloviť svoj názor a prezentovať svoj POHLAD...

IMPRESSUM

Pohľady/Ansichten
Časopis Slovákov v Rakúsku/ Zeitschrift
der SlowakInnen in Österreich

Vydáva:
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

Tel.: 00431/596 13 15
E-mail: rsk@slovaci.at

www.slovaci.at

REDAKČNÁ RADA

Šéfredaktorka: Ingrid Žalneva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,
Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o., Bratislava

Články podpísané menom alebo skratkou autora
nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKÉHO KULTÚRNEHO SPOJKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať. Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: € 25,-
Študent: € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT56600000092040212
BIC: BAWAATWW
Bawag P.S.K.

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára. Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Österreichischen Republik gefördert.

Vlado Mlynár

PÁR OKRÚHLYCH VÝROČÍ...

Osmička na konci roku je spojená s niekoľkými výročiami nielen v Rakúsku, ale aj v Čechách a na Slovensku. Niekedy sú to výročia, na ktoré si ešte sami pamätáme, na niektoré si pamätajú naši rodičia a o niektorých treba trochu rešeršovať. Osobné svedectvá sú subjektívne, ale ešte vždy sa dajú porovnať vlastné spomienky so spomienkami iných pamätníkov udalostí. Nakoniec treba mať na historické udalosti aj vlastný názor. Existujú nemeniteľné fakty – kto, kde a čo podpísal – , a tie sa nedajú odškriepiť, aj keď niektorý signatár nejakej dohody by to radšej videl inak.

80. VÝROČIE MNÍCHOVSKEJ DOHODY

Prvým bodom našej exkurzie do minulosti je 80. výročie Mníchovskej dohody medzi zástupcami Nemecka, Talianska, Francúzska a Veľkej Británie o odstúpení pohraničných území Československa Nemecku, Poľsku a Maďarsku. Československo nebolo na rokovanie prizvané – ja si zo školy ešte pamätám na výrok „o nás bez nás“. Svetové mocnosti vedeli, že Hitler bude žiadať pohraničné územia s argumentom, že Nemci sú v týchto oblastiach diskriminovaní. Mníchovská dohoda spolu s Viedenskou arbitrážou znamenala veľké sklamanie v Československu a negatívne ovplyvnila vývoj v tomto regióne v nasledujúcom období. Som si istý, že Chamberlain a Daladier (formálne boli oba štáty ešte stále spojencami Československa v pakte Malej dohody) neboli hrdí na tento podpis, ktorý mal byť odvrátením od schyľujúcej sa vojny. Ale nebol. Ani nie rok po Mnichove prekročili nemecké vojská hranicu Poľska. V rádiu zaznel propagandistický hlas, pri ktorom mi vyrazí studený pot na chrbte: „...heute wird zurücker geschossen“. Dnes už máme na lož a klamstvo fajnový nový odborný termín: Fake News. Keď sa nad tým zamyslím, tak tých Fake News máme všade a je ich pomaly priveľa. Voľakedy to nebolo pre normálneho človeka také transparentné ako teraz, alebo je skôr komplikované nájsť zrnko pravdy v tej záplave správ a fotiek? V minulosti boli veci jasné – však sme mali v každej krajine východného bloku denník, ktorého meno bolo zároveň programom: PRAVDA. V tých časoch nebol veľký problém pre vláduce kasty ovládať verejnú mienku. Ja si ešte dobre pamätám na dva programy televízie, rozhlasové vysielanie, tlač a odpočúvané telefonáty, ktoré išli cez hranicu. Tí šťastlivci, ktorí mohli navštíviť západnú Európu, si mohli spraviť na niektoré fakty iný názor. Ale aj tu si bolo treba dať pozor, aby ich na hraniciach nezadržali s „propagandistickou“ tlačou, pod ktorú patrili aj mládežnícke časopisy ako Bravo. To bol dôvod na dlhší pobyt na hraniciach s kompletnou prehliadkou.

100. VÝROČIE VZNIKU ČESKO-SLOVENSKA

Ale naspäť k našim výročiam – pripomíname si aj 100. výročie vzniku Československa – tiež opradené niekoľkými historikami a udalosťami, ktoré si podľa svetonázoru ľudia vysvetľujú po svojom. Treba si uvedomiť, že pre vtedajšie Uhorsko bolo Slovensko integrálnou časťou krajiny. Niektorí Slováci si ani nevedeli predstaviť, že by to mohlo byť inak. To je inak fenomén slovenského charakteru. My máme určitú zotrvačnosť vo verejnej mienke, rozhodovaní – radšej zостаňme v „starom“, ako sa trápiť myšlienkami o novom zoskupení alebo politickej zmene. Túto situáciu využili politici starej monarchie a v zahraničí zdôrazňovali lojalitu Slovákov k nej. Kto mal zo Slovákov zastupovať všetky tieto názory? 27. októbra 1918 rakúsko-uhorský minister

zahraničných vecí Július Andráši oznámil nótou americkému prezidentovi, že Rakúsko-Uhorsko prijíma podmienky na uzavretie mieru a je ochotné rokovať o prímerí. Kapitulácia Rakúsko-Uhorska viedla v Čechách k búrlivým demonstráciám a hneď ďalší deň vydal pražský Národný výbor vyhlásenie o vzniku samostatného česko-slovenského štátu a kodifikoval ho zákonom. Slováci sa nezávisle od Prahy v Martinskej deklarácii 30. októbra 1918 prihlásili k sebaurčovaciemu právu národov a ustanovili Slovenskú národnú radu ako jedínú predstaviteľku oprávnenú vystupovať v mene slovenského národa. Deklarácia bola v medzivojnovom období predmetom sporov. Malo to niekoľko dôvodov. Zostavenie účastníkov v Martine nebolo reprezentačné, čo si viem dobre predstaviť v závere vojny, po rozpade monarchie a bez volieb – inak sa to nedalo. Formulácia deklarácie bola zameraná na kompromisy, a tak ani pojem „slovenského národa“ tu nie je jednoznačne definovaný. Takáto formulácia bola zvolená aj z taktických dôvodov, aby nekomplikovala zdôvodňovanie vzniku česko-slovenského štátu v zahraničí. Na niekoľko rokov sa text stal živnou pôdou pre rôzne interpretácie dohody.

Storočnica vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov, paradoxne, koreluje so štvrtstoročím od rozdelenia spoločného štátu Čechov a Slovákov a vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Po prvom štátnom útvare Slovanov na území Slovenska – Samovej ríši v 7. storočí, Veľkej Morave v 9. storočí a samostatnosti počas 2. svetovej vojny – vznikla 1. januára 1993 samostatná Slovenská republika.

100. VÝROČIE PITTSBURSKEJ DOHODY

Z krajanského pohľadu, špeciálne pre zahraničných Slovákov, má význam aj 100. výročie Pittsburskej dohody, ktorá bola (alebo skôr mala byť) kľúčovým dokumentom pre vznik spoločného štátu – málokto si dnes uvedomuje, aký význam mali americkí Česi a Slováci pri vzniku ČSR. Táto dohoda, podpísaná aj T. G. Masarykom, bola neskôr jablkom sváru a motíváciou túžby po slovenskej autonómii. Dnes Pittsburská dohoda patrí medzi zabúdané lekcie z histórie. V tejto dobe išlo ale pre Slovákov o revolučnú zmenu, ktorou Slovensko v rokoch 1918 – 1919 prechádzalo. Opúšťalo tisícročné spoložitie s maďarským národom v Uhorsku, aby vstúpilo do nového spoločného štátu s bratským slovanským, českým národom. Toto rozhodnutie urobili v USA príslušníci slovenského národa v slobodnom svete a potvrdili ho podpismi pod dohodou. Nebola to náhoda. V Amerike sa už od roku 1914 začínajú prejavovať snahy o oslobodenie národa spod maďarskej nadvlády a politické zoskupenie štátov, ktoré boli v habsburskej monarchii. Skúmali sa možnosti a kombinácie, ktoré by zaistili ľudu lepšiu budúcnosť. Z týchto úvah sa vykryštalizovala myšlienka spoločného štátu s Čechmi. Základom tejto dohody bolo spojenie českého a slovenského národa vo federatívnom zväzku s autonómiou

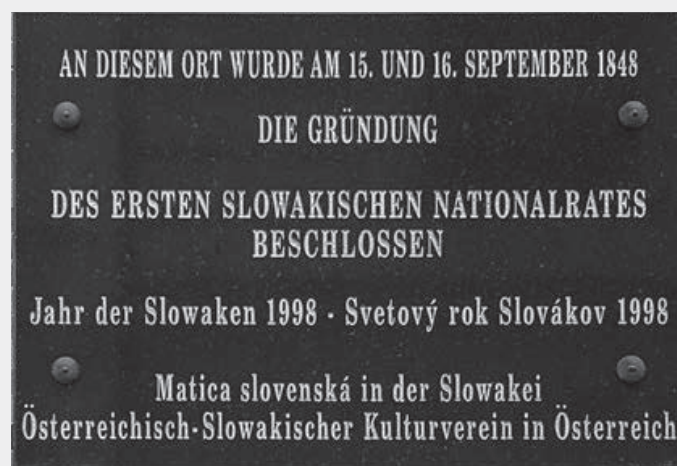

Foto: Ingrid Žalneva

Z založeniu prvej Slovenskej národnej rady došlo tiež v osmičkovom roku. Pripomína to tabuľa v 4. viedenskom okrese.

Slovenska – s vlastným snemom, vlastnou štátnou správou a právom používania slovenského jazyka. No po podpísaní dohody prezident Masaryk spochybnil dôležitosť tejto dohody, pretože signatári boli americkí štátni občania. Slovenská spoločnosť nebola po tisícročnej skúsenosti pod maďarskou samosprávou zjednotená za autonómiu. Rozdeľovala sa do dvoch táborov, kde jeden tvrdil, že dohoda zaväzuje, a ten druhý, že to je iba „dohovor“ medzi krajanmi v Amerike, a preto je na Slovensku neplatná a Slováci ju nepotrebujú.

50 ROKOV OD PRAŽSKEJ JARI

Pripomenuli sme si aj 50 rokov od Pražskej jari ako uvoľnenia politickej situácie v Československu a demokratizácie spoločnosti a pokusu o opatrnú reformu socialistického politického systému. Táto udalosť ovplyvnila generácie Čechov a Slovákov doma, ale aj za hranicami vo forme emigračných vln v dôsledku okupácie krajiny vojskami Varšavskej zmluvy, teda vlastne Sovietskeho zväzu. Rástol živelný ľudový odpor voči okupácii. Invázia si do 3. septembra 1968 vyžiadala 108 mŕtvych (z toho 29 na Slovensku), 266 ťažko a 436 ľahko ranených občanov. Na tieto časy mám aj

Pripomenuli sme si aj 50 rokov od Pražskej jari ako uvoľnenia politickej situácie v Československu a demokratizácie spoločnosti a pokusu o opatrnú reformu socialistického politického systému. Táto udalosť ovplyvnila generácie Čechov a Slovákov doma, ale aj za hranicami vo forme emigračných vln v dôsledku okupácie krajiny vojskami Varšavskej zmluvy, teda vlastne Sovietskeho zväzu. Rástol živelný ľudový odpor voči okupácii. Invázia si do 3. septembra 1968 vyžiadala 108 mŕtvych (z toho 29 na Slovensku), 266 ťažko a 436 ľahko ranených občanov. Na tieto časy mám aj

vlastné spomienky: dlhé rady tankov, všade vojaci so samopalmi v rukách. Niekoľkokrát sme sotva mohli prejsť cez cestu – moja mama radšej počkala, ako ísť na druhú stranu pred muškou guľometu. Aj keď som vtedy veci nechápal, utkvelo mi to v pamäti až dodnes. Po búrlivom lete, malých barikádach, protestoch a osobných osudných situáciách ostala prázdnota normalizácie. Jedine hokejisti zvíťazili. Na olympijských hrách v Grenobli vyhrali nad zbornou 5 : 4 po 32 porážkach v sérii. Bol to životný zápas kapitána Jozefa Golonku. A keď sme ešte v roku 1969 vyhrali 4 : 3 proti okupantom na svetovom šampionáte vo Švédsku, hokej sa stal viac než len športom. Hokejisti sa stali národnými hrdinami, ktorí svoj názor počas TV prenosov artikulovali ako nikto iný. Pol milióna ľudí prišlo vítať svojich športových hrdinov – aj keď šampionát nevyhrali, zvíťazili v najdôležitejších hrách proti „CCCP“.

O všetkých týchto výročiach by sa dalo ešte veľa písať. Nie som však historik ani odborník na udalosti s osmičkou. Chcel som priblížiť mojih pár subjektívnych postrehov o týchto výročiach. Možno máte iné názory, iné skúsenosti alebo vám dedko a babka k týmto míňnikom našej histórie zanechali niečo, s čím by ste sa radi podelili. Vaše postrehy môžeme uverejniť v budúcom čísle našich Pohľadov. ■

ODIŠIEL DR. HEINZ TICHY

Zakladateľ a čestný predseda Viedenskej pracovnej skupiny pre otázky národných skupín (ARGE Volksgruppen) **Dr. Heinz Tichy** zomrel 24. 6. 2018 vo veku 70 rokov.

Dr. Tichy sa zaoberal otázkami etnických skupín na pôde vládnych orgánov ako ústavný právnik počas svojej aktívnej činnosti, ale aj vo svojom voľnom čase. Podieľal sa na príprave zákona o etnických skupinách a desať rokov bol vedúcim oddelenia národných skupín pri úrade ministerského predsedu. Viedenským Slovákom pomohol pri uznaní Slovákov ako etnickej skupiny začiatkom 90. rokov. Jeho odbornosť, skromnosť, ale zároveň aj presvedčivá povaha je príkladom pre nás aj po jeho smrti. Jeho životné dielo, angažovanosť a práca pre menšiny je jedinečná. My, viedenski Slováci sa skláňame pred pamiatkou na Dr. Heinza Ticheho.

Dr. Heinz Tichy (v strede) na oslave 30. výročia založenia Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku v roku 2012

Dr. Heinz Tichy verstorben

Der Gründer und Ehrenpräsident der Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut (ARGE Volksgruppen) Dr. Heinz Tichy ist am 24.06.2018, im Alter von 70 Jahren verstorben.

Der anerkannte Verfassungsjurist befasste sich in seiner aktiven Zeit im Verfassungsdienst des Bundeskanzleramts mit Volksgruppenfragen. Er war mit der Ausarbeitung des Volksgruppengesetzes und seiner Verordnungen befasst und war zehn Jahre lang Leiter der Abteilung für Volksgruppenangelegenheiten. Während dieser Zeit war er maßgeblich an der Ausarbeitung der Charta der Regional- oder Minderheitensprachen im Rahmen des Europarats und an der

Erarbeitung der Rahmenkonvention zum Schutz nationaler Minderheiten beteiligt.

Im Wissenschafts-, später im Bildungsministerium war er zuletzt mit der Aufgabe des Menschenrechtskoordinators betraut. Dr. Heinz Tichy war rund eineinhalb Jahrzehnte Geschäftsführer des 1995 gegründeten Internationalen Zentrums für Europäische Nationalismus- und Minderheitenforschung (IZENUM), mit Mitstreitern gründete er 1983 die Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen, deren Obmannschaft er bis 2017 aktiv ausübte. Aber auch danach war seine Meinung und Expertise für die ARGE unersetzlich, was er noch am 15.06.2018 Juni beim Symposium im Referat zum Thema „150 Jahre Nationalitätengesetz – Ein Modell für die Zukunft“ zeigte.

Die Wiener Slowaken verdanken Dr. Heinz Tichy vor allem die Anerkennung als Volksgruppe, da sein Zutun letztlich zum positiven Bescheid führte. Sein Engagement für uns, aber auch für alle anderen Wiener Volksgruppen, war einmalig. Ein Österreicher, der sich in seiner Freizeit so intensiv diesem Thema gewidmet hat – ist nicht einfach zu finden. Sein Fachwissen sowie seine Bescheidenheit aber doch überzeugende Art ist uns weit über seinem Tod hinaus ein Vorbild. Sein Wirken und das Lebenswerk ARGE werden uns noch lang an ihn erinnern. Wir Wiener Slowaken werden uns Dr. Heinz Tichy und sein Andenken stets in Ehren halten. ■

Vlado Mlynár

Nikola Paula Šimkovičová

STARÍ MAJSTRI

Divadelnú inscenáciu *Starí majstri* v podaní slovenských hereckých špičkových majstrov Milana Lasicu a Martina Hubu sme si vychutnali 9. apríla 2018 v divadelných priestoroch Freie Bühne v 4. viedenskom okrese. Príbeh dvoch bratov De Manovcov zo slávnej divadelnej rodiny snáď nikoho v obecnstve nechal chladným. Filip (Milan Lasica) a Richard (Martin Huba) nás totižto vtiahli do príbehu súrodencov, ktorí prechádzajú ťažkým životným obdobím. Filip je starší, herecky zdatnejší, úspešnejší a skúsenejší, zatiaľ čo Richard nikdy nezažil veľkú slávu alebo obdiv, no nikdy sa herectva nevzdal. Obaja, už v pokročilom veku, sa ocitli viac-menej vo finančnej kríze. Naskytla sa im ponuka od producenta, majú stvárniť úlohu dvoch bratov, ktorí sa neznášajú. A keďže ponúk s pribúdajúcim vekom a miznúcou slávou stále ubúda, rozhodli sa obaja túto príležitosť využiť

Milan Lasica a Martin Huba na doskách viedenského divadla Freie Bühne

Fotografie: Ingrid Fux

Celá inscenácia sa odohráva v šatni bratov a je scénograficky veľmi jednoduchá. Na javisku vidíme na každej strane stojanový vešiak s povesenými kostýmami, kozmetický stolík so zrkadlom a stoličkou pre každého herca. Vďaka minimalistickému zariadeniu scény sa diváci mohli koncentrovať na dej a herectvo obidvoch protagonistov o to viac vyniklo.

Dej prechádza niekoľkými obrazmi, ktoré zodpovedajú jednotlivým fázam prípravy inscenácie. Na začiatku, keď sa bratia po rokoch stretávajú v spoločnej šatni, začína sa čítanie scenára. Z dialógov medzi Filipom a Richardom je hneď zrejmé, že nepôjde o žiadne sofistikované divadelné predstavenie a že vo vidine finančnej odmeny obaja klesli naozaj nízko pod svoju úroveň. Diváci sú svedkami neustálych priam detinských roztržiek medzi protagonistami. V ďalšom úseku sa snažia aranžovať výstup a skúšajú na javisku scénu, kde Filip škrtí Richarda. Úryvok z inscenácie:

Filip: Tak toto si chcel, ty arogantný podliak!
Richard: Tak zabí ma, ty vrah!

Filip: Ja ťa zabijem!
Richard: Tak pod' už!
(Richard zachrčí a padá na zem, než sa Filipove ruky dotknú jeho krku.)
Filip: Počkaj, počkaj. Ty nemôžeš umrieť skôr, ako ťa zaškrtím. Všimli by si to.

Richard: Dobre, dobre. Beriem, beriem. Skúšanie scény odznovu.
Filip: Toto si chcel, ty arogantný podliak?
Richard: Tak zabí ma, ty vrah!
Filip: Zabijem ťa!
Richard: Tak pod' už!

Tradičné posedenie po predstavení v divadelnom bufete

Záverečná klaňačka

medzi postavami, ktoré bratia hrajú, a ich osobným vzťahom. V niektorých scénach je zložitá rozlíšiť, či bratia nevystupňovali skutočné emócie, alebo v danom momente len tak dobre emócie zahrli. Divákovi sa naskytuje komická situácia: pozorovať divadlo, v ktorom herci hrajú hercov v inom divadle. No akoby to celé nestačilo, Milan Lasica a Martin Huba nám k tomu ponúkli veľmi dynamické, striedavo humorné a tragické momenty so závanom improvizácie, ktorá nás takisto podnietila zamyslieť sa, či práve táto slovná výmena je skutočne v scenári, alebo sú títo dvaja herci tak vynikajúco zahrani, takmer ako ozajstní bratia na javisku.

Koniec dobrý, všetko dobré: Na záver predstavenia sa Filip a Richard po derniére

zase rozchádzajú, no zostáva medzi nimi pevné puto, ktoré si vďaka spoločnej inscenácii vytvorili. Ako diváci sme mohli pozorovať vývin ich súrodeneckého vzťahu od ambivalencie až po zmierenie, tieto zmeny však nenastali len v ich vzájomnom zblížení, ale v každom z nich.

Milan Lasica a Martin Huba vniesli do tejto inscenácie nesmierne zaujímavú dávku cynizmu. Osobne si myslím, že my Slováci máme cynizmus veľmi radi, z akého dôvodu, to si už netrúfnem vysvetliť. No práve vďaka energickému výkonu Martina Hubu, ktorý dodal celej inscenácii na dynamike, a ležérnemu cynizmu v podaní Milana Lasicu môžem, až musím tento večer označiť za oveľa viac než len vydarený. ■

Filip: Nie, nie tak rýchlo pre Boha! Pozri sa, obecenstvo chce vidieť, ako moje ruky stískajú tvoj krk, ako chrčíš a vydávaš smrteľné stony. (*Richard sa tvári vydesene.*)

Richard: Čo robím?

Filip: Chrčíš.

Richard: A čo si sa zbláznil? Nič z toho robiť nebudem, to si vyhoď z hlavy! No a čo toto... vyzeralo by to debilne!

Filip: No, ak to budeš hrať takto, tak určite! (*Richard krúti nesúhlasne hlavou.*)

Počas celého predstavenia cítiť napätie medzi Filipom a Richardom, predovšetkým Filip sa neustále snaží ukázať Richardovi, aký je skúsený, poučuje a opravuje ho v jeho inscenovaní a dáva mu najavo svoju nadradenosť. Richard sa, naopak, zdráha nasledovať Filipove rady z hrdosti, čo sa však v priebehu deja mení. Oboja si k sebe nachádzajú cestu, najmä pred a počas premiéry, pred ktorou je Filip nesmierne nervózny a hľadá útechu a podporu u Richarda. Spoločne si čítajú a komentujú prvé recenzie inscenácie, odohrajú mnohé reprízy až po poslednú, osemdesiatu šiestu. Zaujímavý prvok zabudovaný do inscenácie je až ťažko rozoznateľná paralela

Atmosféra v bufete bola taká príjemná, že sa nikomu ani nechcelo ísť domov...

Ingrid Fux
Zuzana Rusnáková

Vo štvrtok 10. mája 2018 oslávil **Štefan Kvietik**, jeden z najvýraznejších talentov staršej hereckej generácie, svoje 84. narodeniny a presne o týždeň, 17. mája, zavítal medzi našich krajanov do Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku vo Viedni.

Iskra preskočila už pri vstupe tejto legendy slovenského filmu a divadla do sály, publikum ho privítalo srdečným potleskom a spontánnym povstaním. Miestnosťou sa rozľahol jeho nezameniteľný hlas, publikum stíchlo a započúvalo sa do sýteho koloritu jeho barytónu. Práve jeho hlas výraznou mierou rozhodol už na prijímacích skúškach na Divadelnej fakulte VŠMU v Bratislave a naštartoval jeho dlhoročnú a úspešnú hereckú dráhu.

Štefan Kvietik nám porozprával o svojich životných hodnotách a skúsenostiach, o láske k prírode a slobode. Už v detstve, keď sa v rodných Dolných Plachtinciach preháňal po sýtozelených lúkach, si vytvoril vzťah k prírode. V tých časoch tam domy nemali vysoké oplotenie a ľudia mali k sebe bližšie. Vrúčne spomienky boli krásnym posolstvom a jeho rozprávanie zaujímavým exkurzom do doby ani nie takej minulej. Štefan Kvietik nám priblížil, ako herci, s ktorými sa stretával na javisku, pred kamerami či za rozhlasovým mikrofónom, chápali vtedy svoju prácu – pristupovali k nej s entuziazmom, zápalom a veľkou dávkou zodpovednosti. Bolo pre nich samozrejmé, že sa usilovali vydať zo seba všetko na skúškach, aktívne pôsobiť na javisku alebo nasávať skúsenosti ako pozorovatelia v hľadisku. Bol to maximálny výkon na pódiu, keď hercoví stekal pot po chrbte. Výsledkom takéhoto prístupu boli nezabudnuteľné postavy na doskách Slovenského národného divadla, kde účinkoval ako člen činoherného súboru od roku 1959. Do povedomia širokej verejnosti sa dostal nielen vďaka svojim divadelným postavám, ale tiež zásluhou stoviek úloh vo filmoch i v televíznych inscenáciách.

Porozprával nám aj o svojich filmových začiatkoch. Réžisér Peter Solan mu zveril úlohu väzňa – boxera v psychologickéj dráme *Boxer a smrť* a režisér Martin Hollý ho obsadil do postavy Matúša Slameňa vo filme *Havránia cesta*. Obidve tieto vydarené snímky mu otvorili cestu na zahraničné festivaly do Írska i Francúzska. Obdobie 60. rokov minulého storočia bolo pre Štefana Kvietika filmársky mimoriadne plodné a kreatívne, vynikol hlavne vo filmoch Martina Hollého: *Prípad pre obhajcu* (1964), *Jeden deň*

Štefan Kvietik upútal svojím rozprávaním všetkých prítomných...

Fotografie: Ingrid Fux

ŠTEFAN KVIETIK

Herecká legenda medzi nami

pre starú paniu (1966), *Medená veža* (1970), *Hriech Kataríny Padychovej* (1973), *Kto odchádza v daždi...* (1974) a *Mŕtvi učia živých* (1983). O kultovom filme *Medená veža* sa vyjadril: „*Je to jeden z filmov, ktorý zanechal vo mne tie najkrajšie a pritom nezabudnuteľné spomienky na atmosféru a chvíle, ktoré som pri jeho nakrúcaní prežil. Vyhнем sa veľkým slovám, ale aj s odstupom naozaj toľkých rokov mám v živej pamäti všetky okolnosti a situácie, ktoré toto obdobie po všetkých stránkach robilo výnimočnými.*“

Zaujímavé bolo, že len nedávno sa s tvorcami tohto filmového triptychu zúčastnil na spomienkovom stretnutí po 60 rokoch. Ako jeden z mála ešte žijúcich hercov účinkujúcich v tomto filme sa tu okrem iných kolegov stretol aj so svojou filmovou partnerkou Emiliou Vášáryovou.

V 80. rokoch nám utkvел v pamäti najmä v postave Sama Pichandu v *Jakubiskovej ságe murárskeho rodu Pichandovcov v Tisícročnej včele* (1983) či ako kapitán Kornet v ďalšom *Jakubiskovom*

...ktorí sa mu na záver odvdčali so standing ovations

filme Sedím na konári a je mi dobre (1989). Medzi Kvietikove posledné filmové diela patrí Tábor padlých žien (1997) Laca Halamu a televízny seriál Horská služba (1998). Ako rozprávača mohli diváci Kvietika počuť naposledy vo filme Patrika Lančariča Rozhovor s nepriateľom (2007).

V šlapajach Štefana Kvietika sa vydal jeho sympatický vnuk Matúš a dnes meno Kvietik opäť oslovuje ďalšiu generáciu divákov. Na vnukove predstavenia starý otec rád zavíta a podelí sa so skúsenosťami a radou. Jeho zásadnou pripomienkou je javisková reč. Vnukovi vyčítal, že mu nie je dobre rozumieť. Pre hercov zo starej školy je to mimoriadne dôležitý aspekt hereckej tvorby, takže teraz si Matúš dáva mimoriadne záležať, aby mu divák v hľadisku dobre rozumel.

Kto by sa chcel viac dozvedieť o spomienkach tejto hereckej legendy, nájde ich v knihe spisovateľa Jána Čomaja Život bez opony, ku ktorej nám Štefan Kvietik povedal: „*Opona je otvorená, všetko je tam. Nájdete tam všetko, čo mi život priniesol aj odniesol. Cítil som, že nado mnou je ochrana z neba. Samozrejme, ani môj občiansky, ani herecký život nebol len krásny ako Jadran. Bol sprevádzaný všetkým, čo patrí k ľudskej bytosti. Ale ani na chvíľu nikdy som sa bolestínsky neutracaľ k môjmu osudu. Málomktorý z hercov mal toľko šanci a príležitosti v tom čase stáť na javisku alebo pred filmovou kamerou ako ja, čiže žiadne bolestinstvo, ale naopak – veľká vďaka Pánu Bohu zato...*“ A potom dodal: „*Veľká vďaka vám všetkým, ktorých som za tých 40 rokov stále vnímal z javiska večer čo večer... A tiež za to veľké množstvo listov. Bolo to obrovské povzbudenie pre mňa ako herca – veď aká môže byť lepšia odmena pre herca ako pozornosť a láska divákov, ktorí povedia, bolo to fajn, mali sme zážitok, aj sme si poplakali, aj sme sa zasmiali. Takýto pocit som mal, keď som odložil flintu do žita a skončil som s herectvom, vedieť odísť je tiež kumšt.*“

Krásny večer zakončil majster Kvietik slovami: „*Mal som profesiu, ktorá ma naplňala, ktorú som miloval a v ktorej som stretol mnoho významných a vzácných ľudí. Bol tam čas aj na priateľstvo, lásku, kolegialitu a tolerantnosť, priestor na vzájomnú úctu a rešpekt. Hovoril som vám tu o sebe, o svojich zážitkoch, čo som zažil ja a čo ma oslovilo, pohľadilo. Ako človek, ktorý netají, že mu dobre padne podanie ruky, pohladenie, porozumenie, krásny úsmev, dobré slovo a stretávanie ľudí, ktorí vyrastali na filmoch, v ktorých som hral. Vždy to vie človeka potešiť.*“ ■

Štefan Kvietik (*1934) gehört zu den beliebtesten slowakischen Schauspielern. Nach Abschluss des Schauspielerei-Studiums wirkte er zunächst am Armee-Theater in Martin. Seit 1959 ist er Mitglied des Ensembles des Slowakischen Nationaltheaters in Bratislava. Seit 1984 wirkt er zudem als Pädagoge. In den 80er Jahren gehörte er zu den am meisten eingesetzten Schauspielern auch auf der Kinoleinwand. Nach dem Fall des Kommunismus war er vier Jahre lang Abgeordneter im Nationalrat der Slowakischen Republik. (vgl. Wikipedia)

Jozef Macura
Jana Gregor-Rogler

JARNÁ PRECHÁDZKA VIEDŇOU

V sobotu 24. apríla 2018 sme sa znova vydali hľadať slovenské stopy v meste z čias monarchie a zaujímavosti, ktoré spájali viedenský dvor so Slovenskom. Na ďalšej zo série obľúbených spolkových aktivít – náučnej prechádzke rakúskou metropolou nás sprevádzala certifikovaná sprievodkyňa Ing. Janka Gregor-Rogler. Prechádzku sme tematicky nazvali Viedeň vo svete – svet vo Viedni a naša slovenská Viedeň.

Účastníci prechádzky si dali zraz pred Svetovým múzeom – Weltmuseum. Hoci podľa kalendára bol jarný deň, teplota zodpovedala skôr letu. V príjemnom chladivom tieni budovy Svetového múzea nám Janka Gregor-Rogler pripomenula prepojenia dynastie Habsburgovcov so Slovenskom. Po niekoľkoročnej rekonštrukcii sú v novootvorenom múzeu sústredené zbierky z celého sveta. Dostali sa tam prostredníctvom expedícií, ktoré financovali Habsburgovci. Korunný princ Rudolf priniesol množstvo suvenírov z exotických krajín, ktoré navštívil, a tieto boli vystavené v dvorných múzeách. Princ Rudolf často a rád chodieval aj na Slovensko, hlavne do kaštieľa vo Sv. Antone neďaleko Banskej Štiavnice, kde mal priateľa princa Coburga, s ktorým boli aj rodinne spojení. Jedenásť rokov po Rudolfovej smrti sa vdova princezná Štefánia vydala za uhorského grófa Lónyaya a nastahovali sa do kaštieľa v Rusovciach. Zveľadila nielen kaštieľ, ale aj záhrady a parky. Okolité príroda bola lákadlom pre vášnivého poľovníka Františka Ferdinanda s manželkou Žofiou Chotkovou. Aj oni boli vítaní hostia na panstve v Rusovciach.

Potom sme sa presunuli pred ďalšiu časť nového Hofburgu – Neue Hofburg, kde zanechal celkom hmatateľné stopy trnavský učenec Ján Sambucus. Jeho grécke a rímske rukopisy sa stali základom zbierky rukopisov rakúskej knižnice v Hofburgu. Z miesta, kde sme stáli, bol nádherný panoramatický výhľad na viedenské monumenty – radnicu, parlament a budovy Prírodovedného a Umeleckohistorického múzea a ďalšie stavby na prepychovej ulici Ringstrasse, ktorú stavali aj robotníci zo Slovenska. Tu sa k nám pridali ďalší záujemcovia o prechádzku, a tak sa naša skupinka zväčšila až na 33 osôb. Veľkú radosť zo stretnutia prejavila krajanka z Ameriky, ale aj členky českej menšiny vo Viedni. Pripomenutie 100. výročia podpísania Pittsburskej dohody o spojení Slovákov a Čechov do samostatného štátu bolo v tom momente úplne presne načasovaným momentom našej prechádzky.

Pred kongresovým centrom sme na priechli Hofburgu medzi visiáciami vlajkami štátov EÚ hľadali a našli slovenskú zástavu. Silueta cisárovnej Sisi nad balkónom Leopoldovho traktu nám pripomenula jej poslednú dvornú dámu pochádzajúcu zo Zemplína a baroková fasáda bývalej dvornej knižnice jej vtedajšieho riaditeľa Adama Františka Kollára z Terchovej.

Pri prechádzaní okolo budovy Štátnej opery sme nemohli zabudnúť na operné divy Luciu Popp a Editu Grúberovú, ktoré sa výrazne zapísali do histórie tohto viedenského hudobného svätostánku.

Pri kolosálnom pomníku Márie Terézie na Maria-Theresien-Platz, kde sme prehliadku ukončili, sa na podstavci medzi sochami poradcov cisárovnej ukrývajú aj dvaja slovenskí rodáci. Jedným je gróf Grassalkovich z Mojmiroviec – významný uhorský šľachtic, ktorý mal veľa funkcií, napr. bol radcom uhorskej komory a osobným strážcom uhorských korunovačných klenotov, no hlavne sa zaslúžil o osídľovanie Slovákov na svojich majetkoch medzi Dunajom a Tisou. Druhým je poľný maršal Andrej Hadík zo Žitného ostrova, ktorý sa vyznamenal v Sedemročnej vojne najmä nečakaným útokom na Berlín, obsadil ho s minimálnymi stratami. Mimo chodom, práve z tohto vznikol frazeologizmus „husársky kúsok“ na pomenovanie riskantného činu. Aj o takýchto zaujímavostiach sa môžete dozvedieť na našich spolkových náučných prechádzkach...

A keďže je určite ešte veľa prepojení medzi Viedňou a Slovenskom, už teraz sa tešíme na ich objavovanie na ďalšej spolkovej aktivite. Pridáte sa? ■

Foto: Ingrid Fux

Pred vchodom do Svetového múzea

305. výročie
narodenia

JOZEF KAROL HELL

Jozef Karol Hell
je jedným zo
zakladateľov tradície
štiavnického baníctva.

O jeho rozvoj sa
zaslúžil hlavne ako
konštruktér banských
čerpacích strojov,
vynálezca a hlavný
strojný majster
štiavnických baní.

Minca k 300. výročiu narodenia J.K.Hella

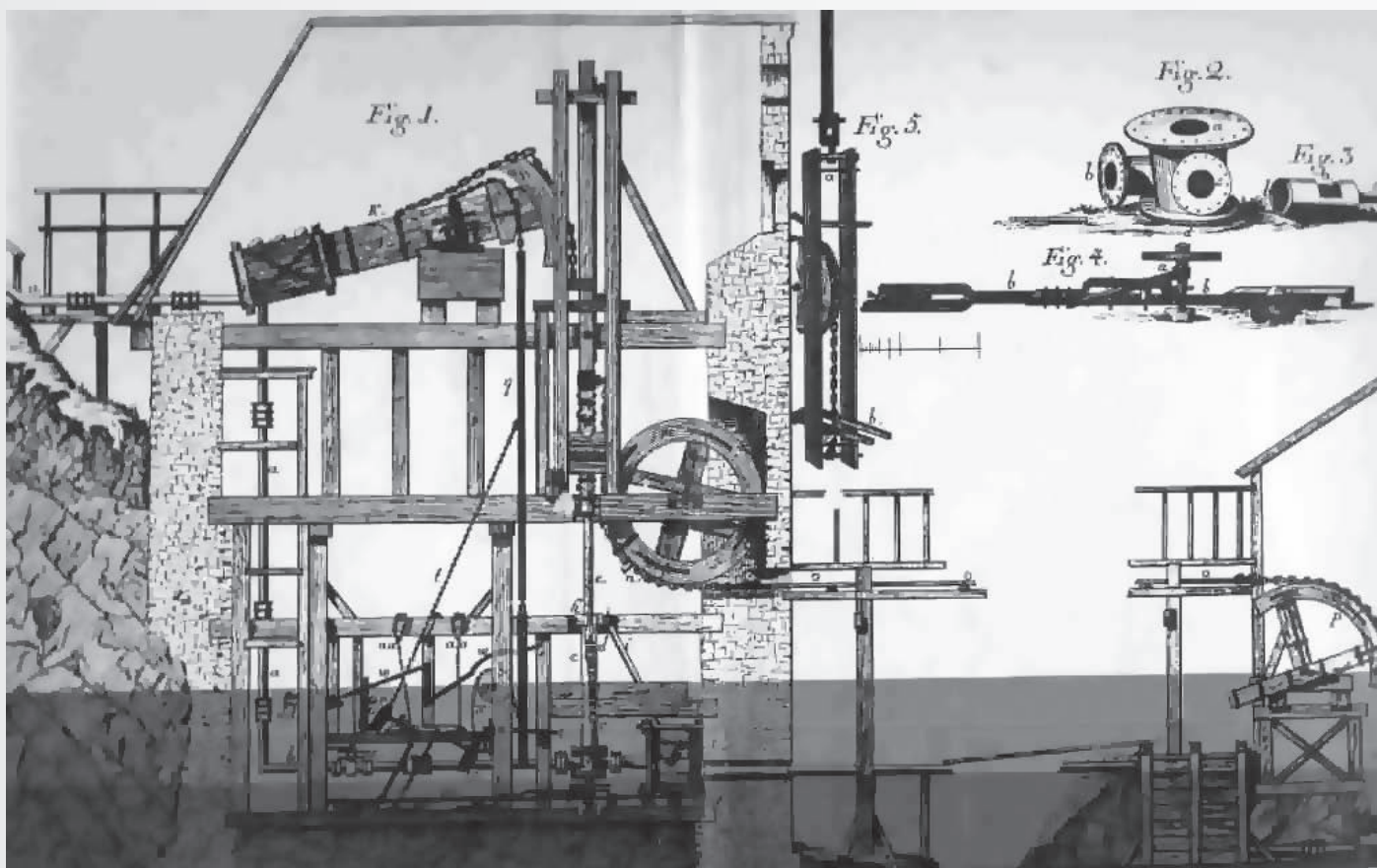

Pohľad na Štiavnické bane z roku 1764

SLÁVA ŠTIAVNICKÝCH BANÍ

Banská Štiavnica dostala banské privilégia už dávno pred tatárskym vpádom. Po stáročia bola hlavným dodávateľom striebra v Uhorsku. Preslávila sa najmä v 14. storočí, keď sa v nej

a ďalších slovenských náleziskách vydolovala polovica celosvetovej ťažby striebra. Zlatý vek však dosiahlo baníctvo v Štiavnici v druhej polovici 18. storočia. Stalo sa tak aj zásluhou takých výnimočne schopných technikov, vynálezcov a organizátorov, ako boli Hellowci či Mikovíni.

- GENIÁLNY ŠTIAVNIČAN

HELLOVCI

Rod Hellovcov pochádzal pravdepodobne z Čiech. Jeho zakladateľ Matej Kornel, narodený roku 1653, bol od roku 1693 štiavnickým občanom. Odvodňoval bane a stal sa hlavným strojmajstrom. Za povstania Františka II. Rákociho, keď generál Berčeni dostal v roku 1707 príkaz zničiť povrchové zariadenie baní, bol to práve Hell, kto ho od toho odhovril. Druhý raz sa mu podarilo ochrániť bane po povstaní. Za kuruckých vojen sa zanedbala ťažba a baniam hrozilo úplné zatopenie. Hell predložil plán na záchranu a získal prostriedky na ich obnovu. Skonstruoval zdokonalené čerpacie zariadenia poháňané vodou. Vyvinul aj gáple na spracovanie rudy na konský i vodný pohon. Vodu na pohon strojov získal budovaním rozsiahleho systému nádrží v okolí mesta, kde sa zachytávala dažďová i snehová voda.

Jozef Karol Hell sa narodil 15. mája 1713 v Banskej Štiavnici. Bol bratom Maximiliána Hella, astronóma svetového významu. Jozef kráčal v otcových šlapajach. Po vychodení školy sa zaučal u otca. Už ako dvadsaťročný predložil svoj prvý vynález – projekt vahadlového čerpaceho stroja, ktorý bol výkonnejší ako dovtedajšie zariadenia. Prvé tieto stroje postavili na šachte Siglisberg v Štiavnických Baniach. Postupne nimi nahradili dovtedy používané čerpace zariadenia. Pracovali spoľahlivo a bez väčších porúch. Keď v Štiavnici vznikla banícka škola, Jozef Karol ju navštevoval a u Samuela Mikovíniho získal rozsiahlejšie vedomosti z matematiky, mechaniky a hydrauliky.

V tom čase bola väčšina slovenských rudných baní zatopená vodou. Ustavičné vojny a morová epidémia spôsobili úpadok ťažby. Vtedajší primitívny spôsob čerpania vody z baní na ich odvodnenie nestačil. Preto v roku 1721 pozvali do Novej Bane anglického konštruktéra Isaaca Pottera, ktorý tu i v Banskej Štiavnici postavil niekoľko atmosférických strojov na čerpanie vody, ale nádeje sa nenaplnili. Hoci boli stroje mimoriadne výkonné, nestačili na boj so žilom. Čo nedokázali anglické „ohňové stroje“, dokázali čerpace stroje Jozefa Karola Hella. Už ako dvadsaťpäťročný postavil drevený vahadlový čerpací stroj, ktorý za minútu odčerpával takmer 200 litrov vody do výšky vyše 80 metrov. Tieto stroje sa stavali vždy dva nad sebou, aby voda odtekajúca z prvého poháňala druhý stroj na princípe pôsobenia hmotnosti vody na cyklické zdvíhanie čerpacích dvojtyčí. Tieto domyselné čerpace stroje, dovtedy vo svete neznáme, spoľahlivo pracovali a odčerpávali banské vody až z hĺbky 162 metrov. Boli omnoho výkonnejšie, pritom na pohon spotrebovali oveľa menej vody. Zachránili štiavnické bane a preslávili vynálezcu. Postupne sa rozšírili do ďalších európskych krajín.

Vindšachta - vlastnoručná kresba J. K. Hella

Erb rodu Hellovcov

Úplný prevrat vo vtedajšej technike však priniesli Hellove vodostĺpcové stroje, ktoré boli priekopnícke v tom, že prvý raz „zapriahol“ do technických pohonov nový prvok – stlačný vzduch. Veľkosť jeho vynálezu ožila aj v 19. storočí v americkej Arizone, kde spodné vody zaplavili dve veľké bane. Nasadili tu Hellove čerpadlá, ktoré za pol roka bane vysušili. Výkon Hellovho čerpadla predstavoval 10 000 okovov (1 okov = 56,6 litra) vody za deň. Jeho princíp sa doteraz využíva pri ťažbe ropy.

Hell zostrojil aj zariadenie na čistenie vzduchu v baniach a na čerpanie čerstvého vzduchu do podzemných hĺbok. Okrem toho staval aj požiarne striekačky a zariadenia na drvenie rúd. Spolu so Samuelom Mikovínom sa ako vrchný strojmajster veľmi zaslúžil o rozvoj štiavnických baní a dovšiel mechanizáciu banských pohonov, o ktorú sa celý život usiloval jeho otec. Vďaka originalite jeho strojov sa slovenské baníctvo, najmä banskoštiavnické, dostalo vo svete na čelo technického rozvoja. Jozef Karol Hell zomrel po porážke 11. marca 1789 vo svojom rodisku. Jeho hrob ani portrét sa nezachovali. ■

HELLOVE VYNÁLEZY A PRVENSTVÁ:

- 1736 – vahadlový čerpací stroj
- 1738 – drevený vahadlový čerpací stroj
- 1744 – predložil návrh na postavenie vodostĺpcového čerpaceho stroja
- 1749 – vodostĺpcový čerpací stroj v šachte Leopold
- 1753 – na šachte Amália zrealizoval stavbu svojho ďalšieho vynálezu, „vzdušného“ čerpaceho stroja
- 1758 – „ohňový“ čerpací stroj vlastnej konštrukcie na šachte Königsegg

Spracovala Martina Viglašská

Zdroje:

Majstri ducha – Ladislav Švihvan, Ondrej Pöss
<http://www.slovenskivynalezcovia.webz.cz/jozefkarohell.htm>
<http://www.patentovat.sk/vynalezcovia/jozef-karol-hell/>
https://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Karol_Hell
http://www.minerality.sk/files/hist/201-300/254_jozef_karol_hell_3.htm

Jozef Karol Hell (1713-1789) war Bergbauingenieur und erfand eine neue Wasserpumpe, die mit wasserdruckerzeugtem Luftdruck arbeitete. Die Pumpe wurde am 23. März 1753 erstmals erprobt. Außerdem geht das um seine Heimatstadt herum angelegte Tajchy-Stauseesystem auf seine Anregung zurück, das zur Wasserversorgung des nicht von Fließgewässern versorgten Ortes diente. Hell konstruierte auch ein Gerät zur Luftreinigung in Minen, welches Frischluft in die Tiefe schickte. Diese revolutionären Ideen verbesserten bedeutend die Arbeits- und Sozialverhältnisse der Minenarbeiter. Gemeinsam mit Professor Samuel Mikovíni trug er zur Entwicklung des Bergbaus in Banská Štiavnica bei. (vgl. Wikipedia)

Ingrid Žalneva

Kto by nepoznal ikonické snímky mesta Salzburg, na ktorých dominuje nad mestom rozprestierajúcim sa na oboch brehoch rieky Salzach pevnosť Hohensalzburg? Stačí sa však zadívať na panorámu pozornejšie a zrazu si človek uvedomí, koľko je na obrázku kostolných veží. Žiaden div. Podobne ako sa Trnava pýši prezývkou „Slovenský Rím“, aj Salzburg sa zvykne označovať „Rím severu“.

Fotografie: Ingrid Žalneva

Pohľad na niektoré salzburské kostoly od katakomb pri cintoríne Petersfriedhof

SALZBURG - „RÍM SEVERU“

Tunajšie kostoly sú nielen početné, ale zároveň demonštrujú aj význam a bohatstvo bývalého cirkevného štátu, ktorý bol ešte na začiatku 19. storočia druhým najväčším po Vatikáne. Veď až dodnes – na rozdiel od iných biskupov – nosí salzburský arcibiskup karminovočervený odev ako kardinál, až do minulého storočia bol volený nezávisle od pápeža a podobne ako najvyššia hlava katolíckej cirkvi mohol sám menovať biskupov do svojich štyroch biskupstiev. Rímom severu sa nazýva Salzburg ale aj kvôli svojim architektonickým skvostom, kostolom, kláštorom, kaplnkám, cintorínom a iným stavbám dotvárajúcim siluetu mesta, ktorej dominuje okrem pevnosti aj Salzburský dóm. Najväčší stavebný rozkvet zaznamenal Salzburg počas pôsobenia kniežťa-arcibiskupa Wolfa Dietricha z Raitenau, veľkého obdivovateľa všetkého talianskeho. Jeho zásluhou sa mesto premenilo na barokový klenot, ktorý je od roku 1997 zapísaný do Zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO.

Chorály a sväté schody

Už v 5. storočí bola na tomto území doložená existencia kláštora. V roku 696 dostal od bavorského kniežťa biskup Rupert do daru pozostatky starého rímskeho mesta na vykonávanie svojej kresťanskej misie. Rupert už existujúci kláštor zreformoval (dnes Kláštor

Po svätých schodoch v Kajetánskom kostole treba vystúpiť po kolenách

sv. Petra) a jednak založil **Nonnberg**, ktorý sa považuje za najstarší ženský kláštor na svete, dodnes pokračujúci vo svojej tradícii. Kláštor sa nachádza na úpäti kopca, na ktorom stojí pevnosť Hohensalzburg, a aj dnes fascinuje svojimi gotickými múrmi. Najviac však azda na návštevníka zapôsobí zavčas ráno. Keď sa pred siedmou hodinou mesto ešte len prebúdzá, mníšky v chráme spievajú gregoriánske chorály. Nevidno ich, za gotickými oknami sa mihajú len tieňe, občas sa ozve tichý šuchot, a to všetko ešte len zvyšuje mystickú atmosféru skorého rána. Z úzkeho chodníka, ktorým sa zostupuje naspäť do mesta, vidno nielen upravené lodžie tunajších majetnejších obyvateľov, ale aj **Kajetánsky kostol** z 12. storočia, známy svojím svätým schodiskom. Bolo vybudované v roku 1712 podľa rímskej Scala Santa a tak ako v Ríme aj po týchto 28 schodoch by sa mali veriaci kolenačky posúvať nahor až k oltáru. V predveľkonočnom období tu vraj býva takmer tlačienica.

V najstaršom kláštore

Kláštor sv. Petra je najstarším kláštorom v nemecky hovoriacom priestore. Patrí k nemu nádherný kostol s krásnym portálom, ktorý – stáby nebeská brána – pozýva návštevníkov vstúpiť dnu a pokúsiť sa nájsť vnútorný pokoj pre svoju dušu. Benediktínske opátstvo predstavuje celý komplex, zahŕňa nielen kostol, ale aj nádhernú záhradu s výhľadom na pevnosť. A keďže v minulosti boli kláštory hlavne vzdelávacími inštitúciami, nechýba ani knižnica – najstaršia v Rakúsku (!) so 100 tisíc zväzkami uloženými v priechodných miestnostiach. Prechádzali sme cez ne ako v prepychovom zámku a ani sme nevedeli, či sa máme dívať na knihy alebo na bohatú rokokovú výzdobu s nástennými maľbami. Mních, ktorý nás sprevádzal, chcel poukázať na vynaliezavosť starých interiérových dizajnérov, zrazu sa zastavil a niekoľkými šikovnými pohybmi premenil malú skrinku so šuplíkmi na stolík s dvomi doskami na písanie a dvomi koženými stoličkami. Stačilo sa posadiť, namočiť pero do atramentu a začať opisovať zažltnuté knihy... V archíve sú aj kroniky, denníky, účtovné knihy a pod., ale tiež autografy Mozarta a jeho otca Leopolda, Johanna Michaela Haydna, mladšieho brata slávnejšieho Josepha, a iných skladateľov. V kláštornej komplexe sa nachádza aj stará, stále funkčná pekáreň s mlynským kolesom a reštaurácia Stiftskeller St. Peter – podľa písomnej zmienky z roku 803 najstaršia v Európe! Pochutnával si tu nielen Mozart, ale napríklad aj Krištof Kolumbus. Jej súčasťou je aj veľká historická sála, kde sa

Biely interiér univerzitného kostola

konajú koncerty spojené so slávnostnou večerou. Na tanier vám prinesú dobroty pripravené podľa originálnych receptov (dezert bol ozdobený kakaovou podobizňou Mozarta) a atmosféru vám spríjemnia operní speváci v dobových kostýmoch. Ku klášturu patrí aj starý cintorín s katakombami vytesanými priamo do skaly vrchu Mönchsberg. Práve odtiaľto je jeden z najkrajších pohľadov na veže salzburských kostolov.

Ďalšie veže, ďalšie kostoly

Až budete niekedy v Salzburgu a budete prechádzať okolo **Františkánskeho** kostola, určite si nezapodíajte všimnúť vpravo dole na portáli tzv. prisahajúcu ruku. Existuje okolo nej veľa legiend, ale je to vlastne stredoveký symbol pre cirkevný azyl, ktorý potvrdzuje, že každý má právo nájsť v kostole ochranu a útočisko... Najslávnejším salzburským rodákom je bezpochyby Wolfgang Amadeus Mozart. S jeho osobou je spojený aj **Kostol Sv. Trojice**, ktorý postavil slávny rakúsky barokový architekt Johann Bernhard Fischer von Erlach, a freska vo vnútri kupoly je zas dielom vynikajúceho domáceho maliara Johanna Michaela Rottmayera. V kostole je uložená špeciálna kniha, do ktorej sa môžete vyžalovať zo svojich problémov alebo tam zapísať svoje priania. V sobotu večer sa tu konajú koncerty, stačí privrieť oči a predstaviť si, že to hrá Mozart. Keď si Mozartovi polepšili, nastahovali sa do priestrannejšieho domu na námestí Makartplatz, rozprestierajúcim sa priamo poniže Kostola Sv. Trojice, ktorý sa tak stal miestom, kam si mladý Mozart chodil cibriť svoju hru. Pri mojej nedávnej návšteve Salzburgu ma ale upútal aj univerzitný kostol **Kollegienkirche**, najväčšia baroková stavba

Sestra Bernadetta s kópiou sošky jezuliatka

v meste, ktorú tiež navrhol Fischer von Erlach. Keď má človek za sebou už niekoľko kostolov v Salzburgu, môže sa stať, že sa tak trochu začne strácať v tej spleti prepychovo vyzdobených interiérov. Avšak univerzitný kostol si určite zapamätáte. Je úplne iný. Steny sú biele, zdobia ich len farebné oltáre. Nevie sa presne, prečo to tak zostalo, možno sa muselo pri výstavbe šetriť, no každopádne takto stavitelia nechali viac rozprávať architektonické prvky. Kostol je plný svetla, čo bol určite Fischerov zámer, lebo ako sám hovoril, zo všetkých strán musí dopadať svetlo ako boží symbol. Pretože to, čo je božské, nevidíme, iba cítime... Kostol je dejiskom koncertov, umeleckých inštalácií a iných projektov, ako aj promócií. Štyri bočné kaplnky sú zasvätené štyrom univerzitným fakultám – teológii, medicíne, filozofii a právu.

Láskyplné rozdávanie nádeje

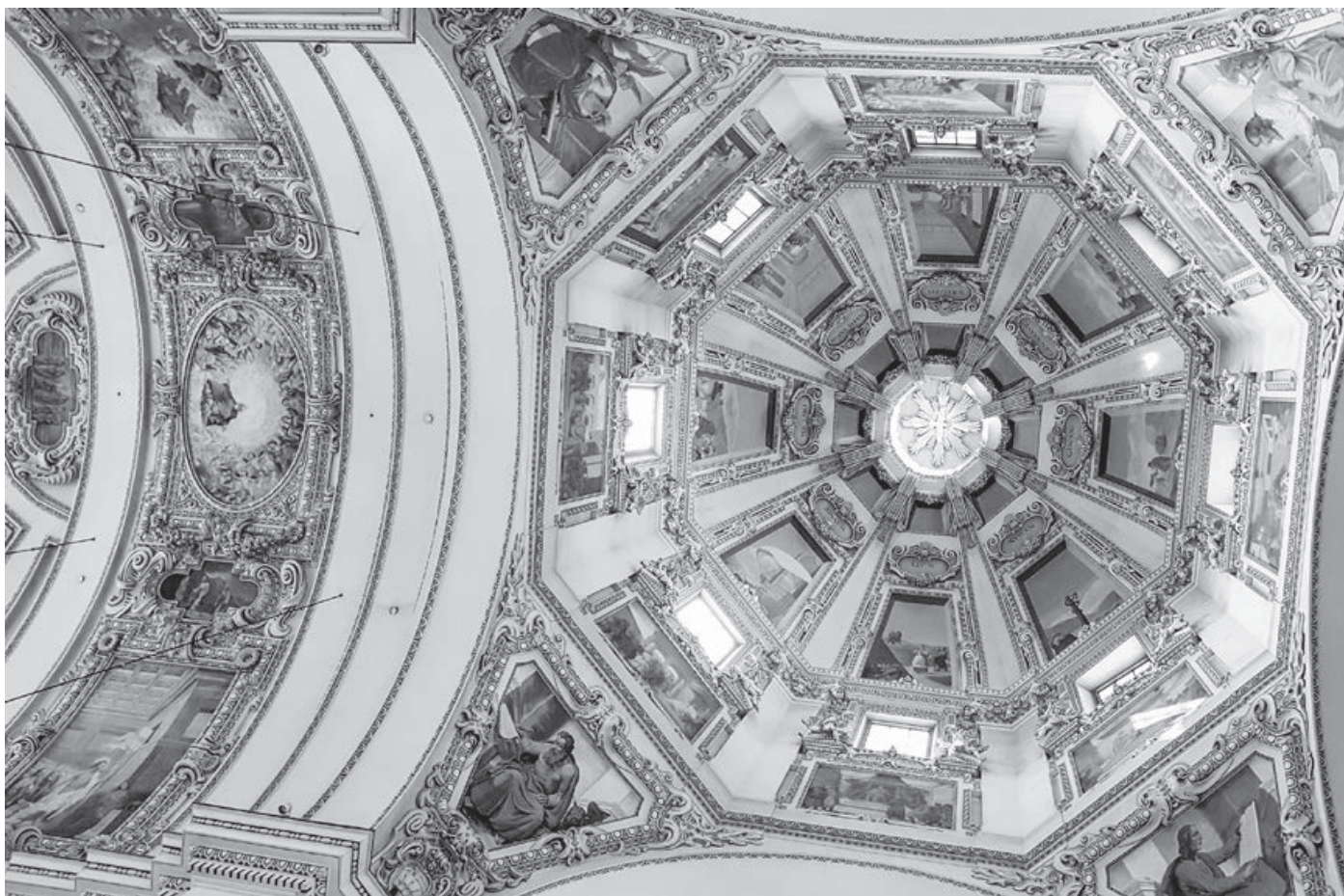
Loretánsky kláštor stojí mimo turistami prepustených salzburských ulíc. Napriek tomu je hojne navštevovaný. Domácimi. Pre nich je to dôležité

pútnické miesto. Hlavnú úlohu v tom zohráva 11-centimetrová soška jezuliatka zo slonoviny, ktorá sa komplikovaným spôsobom po desiatkach rokov dostala do Salzburgu v roku 1650. V určitých hodinách (zverejnených na internete) je možné sem prísť a vojsť do malej miestnosti, na zamrežovanej stene sa otvorí okienko a za ním sa zjaví jedna z mníšok kapucínskeho rádu. Práve tu bola sestra Mária Bernadetta, 77-ročná rodáčka zo Salzburgu. V ruke držala jezuliatko oblečené do prepychových šiat z perál, ale potom nám ukázala aj kópie sošky v jednoduchých fialových alebo čipkovaných červených či žltých šatách, ktoré sú uložené do úhladných krabičiek. Garderóbu vyrábajú tunajšie mníšky. Ľudia sem prichádzajú, aby si uctili jezuliatko a podelili sa s ním so svojimi starosťami a prosbami. Niektorí to robia mlčky, iní sa chcú porozprávať. Sestra Bernadetta pozorne načúva, striedajú sa pred ňou najrozličnejšie diagnózy, problémy, ale aj obavy, napríklad keď sa babka alebo dedko prídu pomodliť za vnúčatá, na ktoré ich rodičia nemajú čas. Každý potom dostane pásek látky s vyobrazenou soškou, ktorý si treba uložiť pod vankúš alebo napríklad do obalu na mobilný telefón. Mnohí sa sem vracajú poďakovať za vyslyšané prosby. V tvári mníšky sa mieša láskavosť starej ženy s detskou nevinnosťou. Každú chvíľu kamsi zmizne a zase sa vynorí so svätým obrázkom, medailónikom, pohľadnicou alebo inou drobnosťou na pamiatku. Ale potom sa ospravedlní a ide ďalej načúvať a modliť sa. Práve sem prišla mladá žena vo vysokom štádiu tehotenstva poďakovať sa za to, že po ôsmich rokoch manželstva konečne otehotnela, a zároveň sa pomodliť, aby všetko dobre dopadlo. Nie je krásne také povolanie, keď máte v náplni práce rozdávanie nádeje? Niekedy dokonca väčšej, než sú vám ochotní dať lekári v špičkových zdravotníckych zariadeniach...

Pútnické miesto Maria Plain

Kupola Dómu ozdobená bohatými štukami a malbami s výjavmi zo Starého zákona

Salzburský dóm – pýcha mesta

Vo výpočte sakrálnych inštitúcií a pamiatok Salzburgu by sme mohli ešte dlho pokračovať. Najvýznamnejším dielom chrámovej architektúry je však určite **Dóm sv. Virgília a sv. Ruperta**. Prvá katedrála na tomto mieste bola vysvätená v roku 774, ale zničená požiarom v 12. storočí. Vybudovala sa znovu – krajšia a väčšia. Ale aj tento dóm bol zničený. Knieža-arcibiskup Wolf Dietrich zbúral ťažko poškodenú stavbu dokonca aj s okolitými domami, a tak vytvoril priestor pre nový, veľkolepý svätostánok. Po jeho smrti ho dokončil jeho nástupca Markus Sittikus a v roku 1628 ho vysvätil Paris von Lodron. Bol to okázalý sviatok, ktorý trval sedem dní. Celé mesto sa zúčastnilo procesie, na čele ktorej sa niesli relikvie sv. Ruperta, dnes uložené v dóme. Počas 2. svetovej vojny sa katedrála stala terčom bombového útoku, opäť ju bolo treba opraviť. Chýbal však materiál i pracovné sily, len obnova kupoly trvala 15 rokov. Znovuvysvätenie sa uskutočnilo až v roku 1959. Búrliвая minulosť ničenia a obnovovania Salzburského dómu vysvetľuje, prečo sú pri vstupnej bráne letopočty 774, 1628 a 1959. Stoja tu aj sochy hlavných patrónov, ktorí držia v rukách sud soli a model chrámu, a spolu s nimi apoštoli sv. Peter s kľúčom a sv. Pavol s mečom. Po vstupe do katedrály ohromí každého obrovský priestor – hlavná loď má dĺžku 101 metrov a kupola je vysoká 71 metrov. Mňa však očarili stropy. Pri pohľade na ne som mala pocit, že žmúrim do kaleidoskopu. Fresky zdola vyzerali ako farebné sklíčka zasadené do bohatej štukovej výzdoby. Biele ornamenty mali priehlbinky zafarbené na čierno, čo im umožňovalo ešte viac vyniknúť. Jednou z najväčších atrakcií, ktorú neobíde žiaden návštevník, je bronzová krsťiteľnica z roku 1311. Práve v nej bol pokrstený hudobný génius Mozart. Jeho matka mala za sebou už šesť pôrodov, ale len jedno dieťa prežilo. Preto keď 27. januára 1756 prišiel na svet Wolfgang, manželia sa poponáhľali pokrstiť novorodenca hneď na druhý deň po narodení. Mozart pre tento chrám skomponoval mnoho omší a duchovných skladieb. Ale krsťili tu aj Josepha Mohra, ktorý sa neskôr stal kňazom a napísal text

najznámejšej vianočnej piesne Tichá noc. Možno aj preto farnosť každý rok dostáva veľké množstvo žiadostí o krsť v tomto chráme, dokonca aj zo zahraničia. Dóm má až sedem organov – každý má svojho vlastného organistu – a tiež sedem zvonov. Viedencania sa síce chvália, že ich Pumerin je najväčší, zatiaľ čo salzburský zvon Salvator je až na 2. priečke čo do veľkosti, no tunajší obyvatelia tvrdia, že ich zvony majú najkrajší zvuk.

Na bicykli do pútnického miesta

Komu nestačia kostoly v samotnom Salzburgu, ten si môže zájsť aj do neďalekých pútnických miest. Aj v našej novodobej súčasnosti má hľadanie zmyslu života či samotného seba stále svoj význam, hoci vôbec to nemusí byť podmienené vierou v boha. K barokovej bazilike **Maria Plain** sa dá pohodlne dostať aj na bicykli. Kostol bol postavený v roku 1674, pre veriacich pútnikov je najvýznamnejší obraz Panny Márie, ako sa chystá zavinúť svoje Božie dieťa. Obe postavy zdobia perlové korunky. Obrazu sa pripisuje zázračná moc a hovorí sa, že Mozart zložil svoju Korunovačnú omšu práve k výročiu korunovania tohto obrazu. Rodina Mozartovcov tu často trávil nedelňajšie dopoludnia, niekedy kvôli pobožnosti, inokedy kvôli nádhernému výhľadu. Zo svätého kopčeka vidno totiž celú panorámu Salzburgu aj s okolitými majestátnymi vrchmi. A vlastne aj dnes si tu každý nájde pre seba tú správnu odmenu – nádej na vyslyšanie svojej prosby, dobrý pocit zo športového výkonu, novú energiu z nádhornej prírody, úžasný výhľad alebo aspoň vynikajúci domáci koláčik v tunajšej reštaurácii. ■

Salzburg – Das Rom des Nordens: Im Jahr 696 gründete hier Bischof Rupert das Kloster von St. Peter, um welches sich die Stadt entwickelte und als unabhängiger Kirchenstaat fungierte. Viele Kirchen, Kapellen, Klöster, Friedhöfe sowie der Salzburger Dom wurden errichtet. Heute zeigt Salzburg das Reichtum der Fürsterzbischöfe. Das architektonische Juwel hat im Jahr 1997 den Titel als UNESCO-Weltkulturerbestadt erhalten.

Ingrid Fux

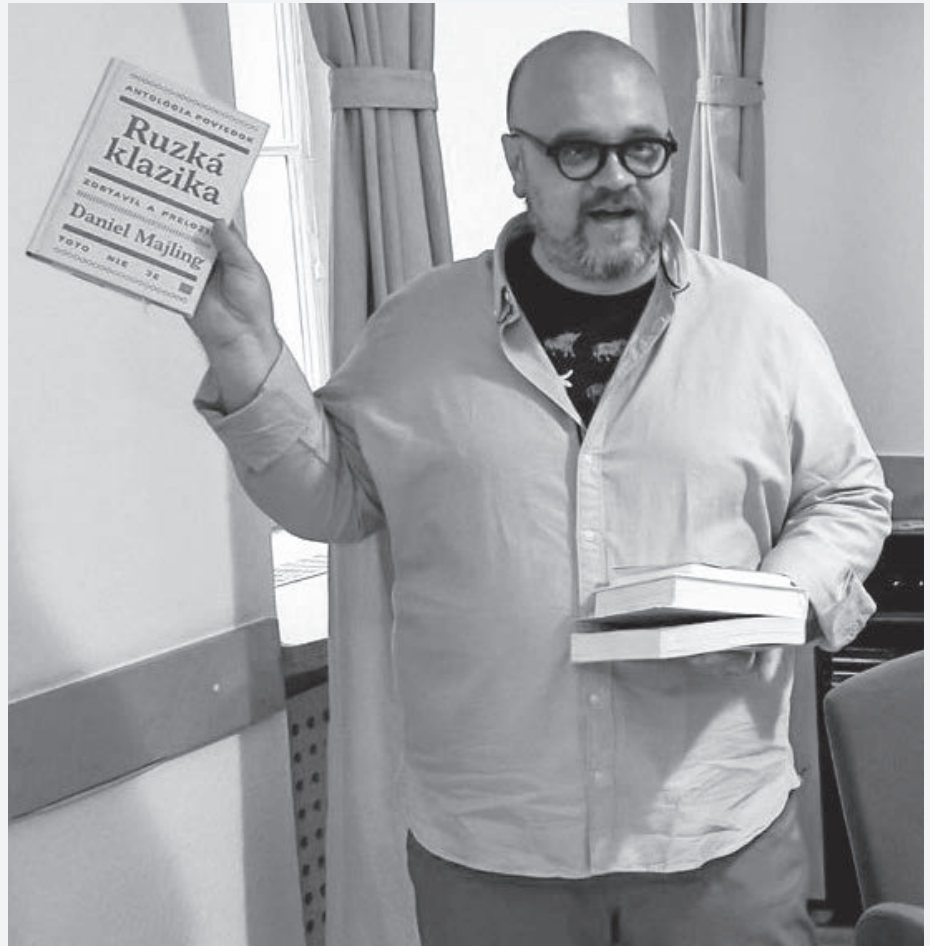
DADO NAGY A JEHO HOŠŤ ARPÁD SOLTÉSZ

Známy hlas z relácií slovenského rozhlasu dostal tvár. 3. mája 2018 sme sa stretli s nezameniteľným literárnym redaktorom, obľúbeným žurnalistom **Dadom Nagyom**, ktorý nám predstavil čerešničky z aktuálnej ponuky slovenského knižného trhu.

Hneď na úvod nás upozornil na napínavý román *Mäso – Vtedy na východe*, a tým nám zároveň predstavil svojho zaujímavého hosťa, autora tejto knihy. Novinár a spisovateľ **Arpád Soltész** nám porozprával, aké boli jeho pohnútky k napísaniu uvedeného trileru a ako to koncom 90. rokov na východe Slovenska naozaj bolo. Dej knihy umocňuje efektný štýl písania, nárečia, štiplavé dialógy, naturalizmus, čo veľmi prispieva k autenticite drsného príbehu.

A keďže Arpád Soltész má ako novinár veľmi fundovaný pohľad na stav vecí verejných, veľmi zaujímavé bolo vypočuť si jeho pohľad na najčerstvejšie informácie z politického vývoja na Slovensku. Pútavý dialóg ozrejmil nejednu udalosť a vniesol nový pohľad na dianie, ktoré hýbe Slovenskom v posledných mesiacoch. Po osobnom stretnutí s týmto investigatívnym žurnalistom sa u nás, samozrejme, prehĺbil aj záujem o jeho ďalšie kritické reportáže a komentáre k vývinu situácie na Slovensku i v zahraničí. Obzvlášť napínavé bolo jeho rozprávanie, ako sa on sám stal obeťou tvrdého fyzického útoku neznámeho útočníka v období mečiarizmu a tiež neskôr, keď o necelých desať rokov nato čelil trestnému stíhaniu pre prečin hanobenia národa, rasy a presvedčenia. Na základe rozhodnutia súdu musel zaplatiť pre novinára likvidujúcu pokutu pol milióna korún a popasovať sa s dosahom tejto udalosti, až kým ho medzinárodný súd v Štrasburgu neodškodnil.

Pre všetkých tých, ktorí nemali možnosť zúčastniť sa tohto informatívne bohatého podujatia s dvomi pozoruhodnými majstrami slova a pera, a majú predsa záujem prečítať si dobrú knihu, toto sú tituly, ktoré nám Dado Nagy odporučil: antológia poviedok

Dado Nagy pre prezentáciu knižných novínok v našom spolku

Daniela Majlinga *Ruzká klazika*, biografia Kornela Földváriho *O sebe*, ktorú editorsky pripravil a zostavil spisovateľ Peter Krištúfek, *Medzi Slovákmi – Stručné dejiny ľahostajnosti od Dubčeka k Ficovi alebo Ako som sa stal vlastencom* Martina M. Šimečku a čítanka z tvorby slovenských poetiek

v prvej polovici 20. storočia *Potopené duše* od literárnej historičky Andrey Boknikovej.

Tešíme sa na ďalšie stretnutia s Dadom Nagyom aj v budúcnosti, na jeho zaujímavých hostí a podnetné informácie o knižných novinkách. ■

Hostom literárneho večera bol novinár Arpád Soltész

Zuzana Ondrisová

Pamätáte si na môj článok o rakúsko-slovenskom plese susedov? Tak presne na ňom sa po prvýkrát v tomto roku zišla aj skvelá partia Slovákov z Marcheggu.

Pri kávičke, ale aj dobrotách zo švédskych stolov sme sa zoznámili s Jurajom Gregorom, poslancom za obec Marchegg, a dovoľím si tvrdiť, že „lídrom“ celej slovenskej komunity žijúcej v tejto obci. Juraj mi hneď na plese navrhol, aby sme sa stretli a vymysleli nejakú spoločnú akciu na jar. Stretnutie s plážovým volejbalom a posedením sme potom naplánovali na 27. mája v Marcheggu.

A tak sa v túto veľmi teplú májovú nedeľu vybrala skupinka Wolfsthalčanov na návštevu k susedom. Čakal nás skvelý športovo-poznávací výlet. Juraj so susedmi nám pripravil prehliadku ich mestečka, prešli sme zámocký park, okolie bocianích hniezd, ktorými je Marchegg veľmi známy, minizoo pri Gasthofe Nagl-Hager, kde sme si dali malé občerstvenie. Počas tejto prehliadky Juraj Gregor pospomínal rôzne zaujímavosti a fakty o bocianoch, ako aj o súčasnom aj minulom živote v Marcheggu. Upozornil nás, že máme všetko starostlivo počúvať, lebo nás čaká vedomostný kvíz. Po návrate do „klubovne“ na beach volejbalovom ihrisku sme sa občerstvili a dostali sme dotazníky. Deti sa predbiehali v správnych odpovediach, niečo sme si zapamätali, občas sme museli tipovať. Avšak skvelé bolo, že sme sa toho toľko dozvedeli!

Prišiel nás pozrieť aj starosta Marcheggu Gernot Haupt a za jeho účasti boli vyhodnotené správne odpovede. Predstavte si, že prvé a druhé miesto obsadili tímy z Wolfsthalu. Nasledovalo „fotenie“ s celebritou – pánom starostom. Potom sme sa už pustili do športovania – wolfsthalsky beach volejbalový tím sa zrodil práve v tú nedeľu, Marchegg už poctivo trénuje niekoľko mesiacov, a to aj bolo vidieť. My Wolfsthalčania sme však prehrali so čtou a výsledok bol veľmi tesný. Okrem športovania sme mali čas sa porozprávať, povymieňať si dojmy a zážitky zo života v Rakúsku. Bolo to skvelé popoludnie s veľmi príjemnými ľuďmi.

Našich nových priateľov – susedov z Marcheggu – sme pozvali na tradičnú „Stanovačku“, ktorá sa konala už tretíkrát po sebe počas letných prázdnin. Tento rok pripadla akcia na sobotu 28. júla. Túto milú akciu organizuje náš sused Aleš Wiesenberg, ktorý má medzi Wolfsthalom a Bergom svoj autoservis, ten slúži ako zázemie. Za ním je lúka, ktorú nám dáva obec Berg v tento deň k dispozícii. Je to bohaté komunitné popoludnie s rôznymi aktivitami najmä pre deti a možnosťou stanovania

Dievčatá si s nadšením dali maľovať tváre a lepili trblietavé tetovačky

Fotografie: Zuzana Ondrisová

SUSEDSKÉ AKTIVITY SLOVÁKOV V POHRANIČÍ

na jednu noc. Aj tento rok nám Aleš pripravil skvelý program, na jeho realizácii sa podieľali aj ďalší susedia z Wolfsthalu. Od jednej hodiny bol pre deti pripravený skákací hrad, o hodinku neskôr sme sa už trénovali v podávaní prvej pomoci spolu s Rotes Kreuz Hainburg. Mali sme možnosť pozrieť si vybavenie sanitky a všetky dôležité veci, ktoré záchranári pri svojej práci potrebujú. Ďalší v poradí boli požiarnici Freiwillige Feuerwehr z Bergu, ktorí nám urobili vodnú stenu – tomu sa najviac tešili deti, avšak aj dospelákov to skvele osviežilo, nakoľko v ten deň bolo veľmi horúco. Deti si prezreli požiarnické auto, učili sa hasiť plameň a mohli vidieť aj vodné delo. Okrem osvieženia požiarnikmi nás schladila aj skvelá zmrzlina od Daniela z Eissalonu v Hainburgu. Pricestoval s plným autičkom zmrzliny a zdržal sa až do neskorého popoludnia. Medzitým si deti nechávali maľovať tváričky a šikovné susedky im vyrábali na líčkach krásnych motýľov či kvetinky. Niektorým deťom robili aj trblietavé tetovačky.

Naši muži si mohli vyskúšať, aká je to drina ukuť podkovu. V našej obci totiž žije kováč a ten prišiel predstaviť svoje remeslo. Veru, všetci sme to so záujmom sledovali, podaktorí zvládli ukuť aj podkovu a mohli si svoje „šťastie“ odniesť domov. Večer, keď už začínalo zapadať slnko, urobili sme oheň a pustili sme sa do opekania slaninky či špekáčikov. A keď už boli aj brušká detí plné, čakalo ich premietanie rozprávky Ferdinand. Bolo to skoro ako v letnom kine. Namiesto plátna poslúžila stena autoservisu, deti si posadali na lavičky a sledovali rozprávku skoro do desiatej večer. To už bola poriadna tma a čas na „cestu odvahy“. Cestička viedla cez kukuričné pole okolo autoservisu a popri nej sa schovávali strašidlá (na túto úlohu sa podujali niektorí rodičia). Deťom sa to veľmi páčilo, podaktorí aj podľa hlasu spoznali svojich tatinov. Po nočnej hre sme sa uložili do stanov a spokojne odľukovali až do rána. Potom už len upratať a pobaliť stany a opäť zasa po krásnej a vydarenej akcii naspäť domov. ■

O zaujímavý program sa postarali aj dobrovoľní hasiči z Bergu a pracovníci Červeného kríža z Hainburgu

Juraj Gregor

Pamätám si na naše začiatky, keď náš dom vyrastal v strede rozrobených polí. Dnes bývame v novej štvrti medzi Slovákmi, ktorých žije v Marcheggu už okolo 300. Z celkového počtu 2 900 obyvateľov Marcheggu je to už viac ako 10 %, toto číslo však už niekoľko rokov rastie iba minimálne hlavne pre nedostatok voľných pozemkov.

Príprava slovenského stánku - zľava: Roman Müller a Juraj Gregor - Slováci žijúci v Marcheggu

Fotografie: Gabriela Krivosudská

750 ROKOV MARCHEGGU

Marchegg je jediné mesto v Rakúsku, ktoré založil český kráľ Přemysl Otakar II. a olomoucký biskup Bruno zo Schauenburgu. Od svojho zakladateľa dostalo aj titul "kráľovské mesto". Mesto a pevnosť (neskôr prebudovaná na zámok) založil český kráľ pravdepodobne hneď po bitke pri Kressenbrunne (12. júla 1260).

Pozdĺž rieky Moravy viedli obchodné cesty už od praveku. Najznámejšou z nich je Jantárová cesta, ktorá v tomto úseku spájala keltské oppidum na Brunnbergu, neskôr rímske Carnunthum, s juhomoravskými sídliskami.

My Slováci sa cítime v Marcheggu veľmi dobre aj vďaka starostovi Gernotovi Hauptovi. Vždy je ochotný nám pomôcť, poradiť a zároveň očakáva nové námety a impulzy, aby bývanie v našom spoločnom Marcheggu bolo pre všetkých čo najlepšie. Priniesli sme spoločenský život, našu typickú pohostinnosť, dobrú náladu, moderné domy a to, čo nám asi najviac tu v Rakúsku závidia, bezprostrednú radosť zo

stretávania sa v spoločnom kruhu pri poháriku dobrého bieleho či červeného vína.

Aj z tohto dôvodu nás starosta požiadal o pomoc pri oslave 750. výročia vzniku obce Marchegg. Oslava sa

konala 22. – 24. júna 2018 a bola veľkolepá. Odhaľovala sa aj busta Přemysla Otakara II. za prítomnosti viacerých významných hostí. Po spoločnej diskusii so starostom sme sa rozhodli prispieť k tejto oslave tak, že sme ako komunita Slovákov postavila jeden stánok, kde sme prezentovali slovenské tradície a kultúru. Celý stánok bol ozdobený čičmianskymi vzormi a na jeho boku bola aj ukážka starého čičmianskeho domu, v ktorom sa kedysi žilo. Celý sortiment nášho stánku s občerstvením bol, samozrejme, zostavený len zo slovenských výrobkov. Na pitie boli v ponuke čapovaná kofola, vína vo fľaši, minerálky Gemerka, Fatra a Budiš. Čapovali sme pivo Zlatý Bažant v retro edícii 73', ktoré bolo k dispozícii aj vo fľaše. Domáce sudové biele a ríbezľové víno zo Slovenska dopĺňala typická borovička, hruškovica, demänovka a náš špeciálny nápoj – ingwerovica. Tento elixír pohody vyrábame v domácich podmienkach z vodky, zázvoru (ingweru), medu, citrónu a bazového sirupu.

Recept s presným pomerom a technológiou výroby je prísne tajný, ale všetci hostia si ju zamilovali a nestíhali sme dorábať... Medzi jedlami sme mali k dispozícii hlavné lákadlo –

Prví návštevníci a diskusia o čičmianskom vzore pri čapovanom pive

<p>Kofola Originaler Soft Drink 2,50 €</p> <p>Víno Bottled in Marchegg 2,50 €</p> <p>Minerálna voda 2, - €</p>		<p>Cigánska pečienka Zigeunerschüttel im Semmel Sonnen Schwein – oder Hühnerfleisch, gekauter Ziegenkäse, Senf 4,50 €</p>	<p>Zemiakové lokše Kartoffelfladen Original Rezept aus unserer Großküche Kartoffeln, Mehl, Salz, Gährenschmalz 1,50 € / 1 Stk</p>
<p>Zlatý bažant 73 0,33 l / 0,5 l 3,50 € / 2,50 €</p> <p>Sudové víno Bottled in Marchegg 2, - €</p> <p>Vínny strik Bottled in Marchegg 3, - €</p> <p>Ríbezľové víno Bottled in Marchegg 3,50 €</p>	<p>Spilská borovička Bottled in Marchegg 2, - €</p> <p>Hruška Spil Bottled in Marchegg 2, - €</p> <p>Zázvorovica Bottled in Marchegg 2, - €</p> <p>Demänovka Bottled in Marchegg 2, - €</p>	<p>Chlieb s masťou Brot mit Schmalz von Mangalzaschwein Schmalz, Salz, Zwerbel 1,50 € / 1 Stk</p>	<p>Pagáč Grammelpogatscherl Traditionell Rezept Mehl, Ei, Märs, Salz, Backhefe 2 € / 1 Stk</p>

Kompletná ponuka našich slovenských špeciálov

Foto: Juraj Gregor

„cigánsku pečienku“ z kuracieho alebo bravčového mäsa. Domácim veľmi chutila aj vrátane osmaženej cibule, ktorou sme nešetřili. Teplé lokše s husacou masťou, domáce pagáče či klasický osolený chlieb s bravčovou masťou a cibuľou dotvárali našu komplexnú ponuku. Myslí, že sa nám podarilo aj niečo viac, ako len oslovit domácich návštevníkov. Jasne nás o tom presvedčali neustále sa vracajúci hostia, ktorí si znova a znova pýtali osvedčené dobroty. Veľmi sme sa potešili aj osobnému srdečnému poďakovaniu od starostu obce, ktoré bolo zosilnené chlpským objatím. Keďže nešlo o našu prvú akciu, teší nás, že sa nám znova podarilo ukázať, že ak nás požiada starosta alebo občania Marcheggu o pomoc a my dostaneme príležitosť, vždy sa jej zhostíme na patričnej úrovni s maximálnym nasadením, ku ktorému pridáme aj niečo navyše. Vie to aj starosta a uvedomuje si to aj veľa domácich, ktorí sa k nám správajú, ako by sme tu žili spoločne od nepamäti. ■

Jana Gregor-Rogler
Ingrid Fux

Pomaly sa stáva už tradíciou, že náš spolok pred začiatkom leta organizuje celodenný výlet spojený s odborným výkladom histórie navštíveného miesta. V sobotu 2. júna 2018 bolo naším cieľom najstaršie mesto Rakúska – St. Pölten. V pristavenom autobuse na Schwedenplatzi nás privítala sprievodkyňa Janka Gregor-Rogler a šofér Marián Kamenistý, ktorý nás na výletoch RSKS sprevádzal už niekoľkokrát. Už počas cesty sme sa dozvedeli rôzne zaujímavosti súvisiace s programom dňa.

cesta autobusom hodinu, ale do St. Pöltenu sa dá z Viedne pricestovať aj vlakom. Prvý vlak sem prišiel pred 160 rokmi – „neuveriteľnou dych vyrážajúcou rýchlosťou 25 km za hodinu“, ako o tom vtedy písali noviny. Dnes to trvá 30 – 40 minút pri rýchlosti 180 km/hod.

Videli sme aj miesto, na ktorom stáli jeden a pol metra hrubé hradby s vežami a takmer 600 rokov chránili mesto. Len čo ich koncom 13. storočia postavili, začalo sa do mesta St. Pölten sťahovať toľko ľudí, že počet obyvateľov vzrástol v priebehu 40 rokov o polovicu. Neskôr postavili ďalší vonkajší múr, za ním vyhlúbili priekopu a tú nakoniec ešte obostavali kontúrnym múrom. Do mesta viedli tri brány – Viedenská, Linecká a Kremžská, ktorú sme mali priamo pred sebou na začiatku Kremžskej ulice. Vedľa mestských brán bola ešte takzvaná Sautor určená pre zvieratá. Tak ako vo Viedni, aj tu sa rozhodol cisár František Jozef I. v 19. storočí hradby zbúrať, takže mestské opevnenie dnes vidieť už len na starých kresbách a maľbách a len na dvoch budovách sa dá tušiť jeho veľkosť.

Výstava secesnej architektúry

Pri prechádzaní Kremžskou ulicou sme videli viaceré paláce a domy secesného architektonického slohu (Jugendstil). Najzaujímavejší z nich je Stöhrhaus, pomenovaný podľa majiteľa Hermana Stöhra – primára nemocnice. Naplánoval ho opavský architekt Josef Maria Olbrich. Na béžovej fasáde zaujmú patinovo zelené listy so zlatými jabĺčkami, zlatý je aj účes ženy v hnedom plášti podávajúcej misku veľmi dlhému hadovi. Je to Hygeia – bohyňa zdravia v gréckej mytológii a patrónka lekárnikov. Celý reliéf vytvoril pre svojho brata lekára Ernst Stöhr, spoluzakladateľ viedenskej secesie. Jeho návrhy a obrazy sú vystavené v mestskom múzeu St. Pöltenu, ale aj vo viacerých viedenských galériách. Zastavili sme sa aj pred bývalým luxusným hotelom Pittner, nazývaným aj U červeného raka. Nový trakt hotela projektoval žiak Josefa Hoffmanna, rodák zo St. Pöltenu, Hans Offner. Majiteľ hotela František Pittner ho dal zariadiť podľa príkladu newyorských stavieb.

Barokový interiér Dómu

St. Pölten

Františkánsky kostol s kláštorom

NAJSTARŠIE MESTO RAKÚSKA

Fotografie: Ingrid Fux, Jana Gregor-Rogler, Anita Schuster a Jozef Macura

Kristus ako lekárnik v Mestskom múzeu

Ruže na Radničnom námestí

V súčasnosti je tu lekárske centrum a obchody. S obdivom sme pozerali aj na Teller-haus – dom ozdobený porcelánovými taniermi s bielo-modrým cibuľovým vzorom, je ich presne 168. Na konci Kremzskej ulice sme sa v duchu preniesli do stredoveku pri najstaršej lekárni St. Pöltenu U zlatého leva, v ktorej sa sušili bylinky, miešali tinktúry a liečivé mastičky už v 16. storočí. Ako na objednávku k nám prišli dvaja mladí muži v barokových kostýmoch a účesoch a všetkým dádam rozdali z košíkov červené ruže. Tento zvyk sa stal tradíciou každoročného júňového trhu ruží na Radničnom námestí, kam sme práve smerovali. Prešli sme cez mini-námestíčko Riemerplatz s modernou sochou uprostred, ktorú domáci nazývajú „starostovo ucho“.

Oltárne obrazy Martina Johanna Schmidta

Kým skutočný starosta odpovedal na otázky moderátorov programu v znamení ruží „Rosenreigen“ na Radničnom námestí, my sme sa presunuli do ticha ružovo sfarbeného kostola s kláštorom františkánov. Všimli sme si pražské Jezuliatko nad vchodom, uctievané najmä karmelitánmi, lebo pôvodne v roku 1707 sa tu usadil karmelitánsky rád, avšak cisár Jozef II. ho zrušil a starostlivosťou o farníkov poveril františkánov, ktorí sú tu dodnes. Vnútri sme si sadli do lavíc a vnímali scény na obrazoch barokového maliara Martina Johanna Schmidta, označovaného ako Kremzský Schmidt. Na jednom z bočných oltárov znázornil posledný moment života sv. Terézie z Avily. Pozadie aj smútiace postavy spolusestier sú tmavé, ale tvár sv. Terézie vyžaruje takmer sakrálne svetlo, akoby tento hlboko veriaci maliar, majster svetla a tieňa, videl do jej duše. Kremzský Schmidt zanechal po sebe takmer 1 000 oltárnych a tabuľových obrazov. Diecézne múzeum St. Pölten mu k 300. výročiu narodenia venuje výstavu Out of the Dark, dá sa pozrieť ešte do konca októbra.

Na opačnej strane Radničného námestia stojí ďalšia dominantná budova s ružovou barokovou fasádou – radnica. V strede sa vypína stĺp Sv. Trojice s postavami

Dóm Nanebovzatia Panny Márie

Landhaus Dolného Rakúska

svätých, ktorých životopisy súvisia s históriou St. Pöltenu. Ako skupinka tučniakov na Antarktíde sme v hlúčkiku počúvali všetky tieto zaujímavosti. Krátku prestávku sme využili nielen na zohriatie v teple štýlovej kaviarničky kina Paradiso pri najlepšom talianskom espresse v meste, ale aj v príhlých obchodíoch na dokúpenie teplého šálka, svetrika či pančušiek. Veruže, počasie nás trochu zaskočilo, ale nápaditosť slovenského ľudu nepozná hraníc a my sme boli toho skvelým príkladom.

Prijatie u honorárneho konzula

Už na začiatku našej prechádzky nás na ulici Domgasse upútal dom číslo 2, na ňom tabuľa s erbom Slovenska a nápis v slovenčine: Honorárny konzulát Slovenskej republiky. Naša sprievodkyňa dohodla v rámci programu aj stretnutie s honorárnym konzulom Slovenskej republiky

Veit Schmid-Schmidfeldenom a jeho slovenskou asistentkou Lenkou Kraus. Srdečné prijatie sa uskutočnilo na radnici. Pán konzul privítal záujem našej slovenskej skupinky zoznámiť sa s činnosťou tejto inštitúcie a aj takýmto ústretovým gestom priamo v praxi ukázal, ako napĺňa svoje poslanie, posilňovať porozumenie medzi susediacimi regiónmi Dolného Rakúska a Slovenska, ktoré okrem spoločnej hranice spája aj spoločná história už od čias Veľkomoravskej ríše.

Dlhoročné skúsenosti pána Veit Schmid-Schmidfeldena, podnikateľa v kovspracujúcom priemysle, a kontakty s odborníkmi v rôznych hospodárskych odvetviach vyústili do snahy pomôcť upevniť pozíciu a rozvoj Dolného Rakúska a akosi automaticky upriamili jeho pozornosť smerom k východnej hranici. Bol jedným z tých, ktorý ako jeden z prvých videl potrebu vzájomnej výmeny skúseností a dopĺňania sa. Jeho heslom je: nie konkurencia, ale kooperácia!

Osobné pozitívne skúsenosti so Slovenskom, vzťah k vlastnému regiónu a snaha o skvalitnenie života obyvateľov, to boli hlavné dôvody, prečo sa uchádzal o túto funkciu, ktorú nezištne vykonáva už tri roky. Vytýčil si pri tom tri hlavné piliere, ktoré sleduje. Prvoradou úlohou honorárneho konzulátu v St. Pöltene je pomoc slovenským občanom v Dolnom Rakúsku vo všetkých oblastiach, ktoré potrebujú, a pre prípady núdze ju zabezpečuje v 24-hodinovej pohotovosti. Ďalšou dôležitou činnosťou je hospodárska spolupráca, nadväzovanie prvých obchodných kontaktov. Úrad sa podieľa na organizácii firemných prezentácií, workshopov, návštev kľúčových podnikov a pod. Veľký potenciál je hlavne v odvetvi strojárstva a spracovania kovov. A napokon sú to aktivity v oblasti kultúry a vzdelania, ktorých výsledkom bolo niekoľko výstav, koncertov a pod.

St. Pölten a barok

Po prijatí u honorárneho konzula sme pokračovali na malebné námestie Herrenplatz, lemované barokovými domami pastelových farieb. Mariánsky stĺp v strede oslávil tento rok 300. narodeniny. Takisto 300 rokov stojí na Pánskom námestí Barhaus – dom s reliéfom od Rafaela Donnera, ktorý mal dielňu aj v Bratislave. Z výklenku ďalšieho barokového paláca rodiny Weinhard-Thürnbürg sa díva sv. Ján Nepomucký. Nie nadarmo sa v Rakúsku hovorí St. Pöltenu hlavné mesto baroka.

Bronzové sochy klebetiacich žien, turisti a trhovníci predávajúci rastliny na námestí vytvárali veselú atmosféru. Živú vravu bolo počuť aj na blízkom námestí Domplatz, kde farmári ponúkali špeciality regiónov Dolného Rakúska. Za oplotenou časťou námestia pred Dómom sú odkryté vykopávky hrobov z rôznych období, najstaršie sú z čias Rímskej ríše. St. Pölten je totiž postavený na základoch rímskeho mesta Aelium Cetium, ktoré odchodom Rimanov v 5. storočí zaniklo. Už niekoľko rokov tu spolu s rakúskymi kolegami úspešne pracujú aj slovenskí archeológovia. V minulom roku odkryli 4 014 kostier. Ak by ste chceli našich krajanov vidieť pri práci, navštívte St. Pölten v pracovný deň.

Príjatie honorárnym konzulom Veit Schmid-Schmidfeldenom

Relikvia pápeža sv. Hyppolita

Po vstupe do Dómu St. Pöltenu prekvapí pompézná chrámová výzdoba v protiklade k jednoduché zachovanej vonkajšej stavbe. Teplé farby obloženia románskych múrov červeným mramorom, pozlátené reliéfy, množstvo krištáľových lustrov, fresky Friedricha Gedona a Daniela Grana medzi gotickými križovými klenbami – na detailné vnímanie celej tej nádhery nestačí iba jeden deň. Výjav Nanebovzatie Panny Márie na hlavnom oltári pochádza od vienského maliara Tobiasa Pocka, ktorého dielo poznáme z najväčšieho obrazu v Dóme sv. Štefana vo Viedni a niektorí aj z baziliky v Mariazzelli. A čo je tu úplne mystické? Sklenená skrinka s kúskom lebky pápeža sv. Hyppolita. Prenesenie relikvie sprostredkoval predstavený kláštora St. Denis pri Paríži najskôr do Tegernsee a odtiaľ sem, do novozaloženého dcérskeho kláštora krátko pred rokom 800. Sancti Ypolity dal v odvodenej forme meno tomuto mestu. Písmeno Y ako symbol Hyppolita by sme mohli nájsť na známych aj neznámych miestach v St. Pöltene až 200-krát. Jeho sviatok sa slávi 13. augusta. Je patrónom väzenských dozorcov, telesne slabých a koniarov. V St. Pöltene sa nachádzal komplex dvorov a budov, ktorý bol spolu so sídliskom základom pre povýšenie na mesto v roku 1159. Tým sa stal St. Pölten ešte pred Ennsom a Viedňou najstarším mestom Rakúska. Pozreli sme sa aj do zachovaného dvora s križovou chodbou, studňou a vstupom do diecézneho múzea v priestoroch bývalej kláštornej knižnice.

Potom sme si zašli na obed v priľahlej reštaurácii Lillis Gastwirtschaft, kde sme si pochutnali na regionálnych špecialitách. Počasie sa medzitým umúdrilo a my sme pomaly začali odkladať ešte ráno zakúpené svetriky a šáliky a presunuli sme sa do mestského múzea.

Mestské múzeum v budove bývalého kláštora

Na výstavbu karmelitánskeho kláštora darovala na začiatku 18. storočia prostriedky vdova kňažná Montecuccoli. Staviteľom bol slávny Jakub Prandtauer, preto sa bývalému kláštornému kostolu hovorí Prandtauerkirche. Od zrušenia kláštora Jozefom II. až do rozpadu monarchie tu boli kasárne, od vzniku republiky patrí budova mestu. Múzeum tu má svoj domov od roku 1976. Archeologická časť je zameraná na osídlenie St. Pöltenu a okolia od doby kamennej. Popri vitríne s mečom richtára zo 16. storočia sme vystúpili na poschodie s výstavou najvýznamnejších diel secesných umelcov pochádzajúcich alebo pôsobiacich v St. Pöltene, okrem spomínaného Ernsta Stöhra a Hansa Ofnera k nim patrí Ferdinand Andri, grafik Viedenskej secesie, maliar vojenského diania v cisársko-kráľovskom tlačovom centre, návrhár plagátov na podporu pomoci vojnových invalidov. V súčasnosti je v oddelení secesie vystavená jeho rezbárska práca – šesť groteskných hláv, portréty, obrazy krajínok, náboženských motívov. Malovať jednoduchý ľud pri práci a sviatkoch bolo jeho záľubou, k tomuto žánru patrí aj dielo „Slováci s vozom kapusty“ z roku 1902, ktoré však teraz vystavené nie je. Trvalú výstavu dopĺňajú obrazy jeho manželky Charlotte Andri-Hampel, ktorá po svadbe kariéru maliarky ukončila. Do poslednej miestnosti múzeum vybralo sekretár s bufetom Josefa Maria Olbricha, sklené vázy so vzormi Josefa Hoffmanna a Michala Povolného, vyrobené v českých sklárskych dielnach. Zaujala nás aj aktuálna výstava karikatúr Huberta Schorna, kde si každý mohol nájsť tú svoju obľúbenú figúrku. Zrazu sa u skupinky prebudil živý záujem a pretekali sme sa v objavovaní nejakých súvislostí s osobnosťami so Slovenska a Čiech či našich idolov z detských a dorasteneckých čias.

Vláčikom do vládnej štvrte

Čas nám rýchlo ubiehal a ani sa nám z múzea nechcelo odísť, ale podľa časového plánu sme sa museli presunúť na radničné námestie. A akýže by to bol výlet bez cesty vláčikom. Ten náš, pomaľovaný žiarivými farbami, nás previezol do modernej časti St. Pöltenu – do vládnej štvrte. Nakoľko už slniečko úplne prebralo vládu na oblohe, cesta bola príjemnou pastvou pre oči a relaxom pre naše predsa len už celodenným chodením poznačené nohy. Prechod od historického centra mesta do

úplne modernej takmer na zelenej lúke vystavenej časti mesta bol úchvatný. Už z diaľky pôsobí tento komplex budov veľmi pompézne a dosť ohromujúce sú aj dimenzie príľahlej infraštruktúry a prístupových ciest. Nakoľko bola sobota podvečer, vstúpili sme na takmer vyľudnenú plošinu pred Landhausom (budova krajinského parlamentu) a kochali sme sa nádhernou scenériou kombinácie vody a moderných stavebných materiálov v oranžových lúčoch slnka neskorého odpoľudnia. Na tomto mieste si nás prebrala riaditeľka krajinskej škôlky Alena Schuster. Spolu sme vošli do hlavného komplexu a urobili si aj spomienkovú fotografiu.

Pohoda v turistickom vláčiku

Potom sme sa pohodlne usadili na balkóne pre návštevníkov, počúvali zaujímavé historiky o priebehu parlamentného diania a sledovali hlavnú zasadaciu sálu, kde krajinskí poslanci odsúhlasujú zákony.

Krásnou bodkou na záver prehliadky bolo vystúpenie na 77 m vysokú vežu Klangturm, z ktorej sa nám naskytl nádherný výhľad na celý komplex Landesviertel, naplánovaný architektom Ernstom Hoffmanom, a taktiež na panorámu mesta a okolitú prírodnú scenériu. Pri tomto pohľade ako z pohľadnice podmaľovanom krásnym počasím a výbornou viditeľnosťou v nás zarezoval hrejivý pocit a aj by sme tu radi ešte chvíľu pobudli a predĺžili si tento majestátny okamih. Ale čas bol neúprosný a my sme sa museli pobrať autobusom opäť na cestu do Viedne pozdĺž malebnej Dunajskej kotliny.

Ešte predtým než nám začalo vyhrávať v žalúdku, nakoľko od obeda už bola hodná chvíľa, pustili sme sa do spevu. Po bratsky sme si podelili posledné zásoby chlebičkov a pagáčikov, zanôtli známe ľudové pesničky, no a samozrejme na záver aj tradičnú Sláva nášmu výletu... V takomto družnom duchu sme sa rozlúčili a vyjadrili prianie, aby Janka Gregor-Rogler už teraz začala premýšľať nad destináciou na náš ďalší výlet.

Podakovanie

Ďakujeme všetkým účastníkom výletu za výbornú náladu a spolupatričnosť, Janke Gregor-Rogler za vynikajúcu organizáciu, šoférovi Mariánovi Kamenistému za bezpečnú jazdu, ako aj za srdečné a neformálne prijatie u honorárneho konzula pána Veit Schmid-Schmidfeldena. ■

Langsam wird es schon Tradition, dass unser Verein vor Sommerbeginn einen ganztägigen Ausflug verbunden mit einem Vortrag zur Geschichte der besichtigten Stadt organisiert. Am Samstag, 2. Juni 2018, war unser Ziel die älteste Stadt Österreichs – St. Pölten. Auch auf diese Weise wollen wir uns beim Honorarkonsul der Slowakischen Republik Veit Schmid-Schmidfelden für seinen herzlichen und informellen Empfang der Mitglieder des Österreichisch-Slowakischen Kulturvereins während dieses Ausflugs bedanken.

Školský spolek Komenský
starosta: Ing. Karl Hanzl
Sebastianplatz 3
1030 Viedeň
Tel.: +43 (0)1 713 31 88 0
E-mail: office@komensky.at
Web: www.komensky.at

Verejnoprávne súkromné bilingválne školy od škôlky až po maturitu
Výchova a výučba v češtine/slovenčine a nemčine

MATERSKÁ ŠKOLA

- pre deti vo veku od 2 do 6 rokov (od 9/2016 novootvorené jasle pre deti od 2 do 3 rokov)
- podpora celkového vývoja osobnosti každého dieťaťa hravou formou v spolupráci s rodinou
- podporujeme adaptáciu vášho dieťaťa a zaisťujeme jeho optimálny vývoj
- prostredníctvom intenzívnej spolupráce s našou inštitúciou zabezpečujeme bezproblémový prechod dieťaťa zo škôlky do školy
- v piatich skupinách sa hovorí po česky/slovensky a po nemecky, v jednej skupine po maďarsky a po nemecky
- max. 120 detí v šiestich skupinách
- prihlásiť sa je možné kedykoľvek

Riaditeľka: Sabina Eimer
Sebastianplatz 3
1030 Viedeň
Tel.: +43 (0)1 713 31 88 10
E-mail: dirkg@komensky.at

OBECNÁ ŠKOLA

- 1.–4. trieda (1.– 4. ročník)
- dvojjazyčná výučba od 1. triedy (čeština, nemčina)
- **alfabetizácia v češtine/slovenčine a nemčine**
- slovenčina je alternatívnym predmetom k češtine (5 – 6 hodín týždenne)
- vyučovanie prebieha na základe rakúskych osnov s výučbou angličtiny od 3. triedy
- tímová bilingválna výučba (Team-Teaching)
- nepovinné cvičenia: divadelný krúžok a zborový spev, výtvarný krúžok, tanec a rôzne športové aktivity
- družina: po. – št. do 17:30 h., pia. do 17:00 h.
- činnosti ponúkané v rámci družiny: loptové hry, volejbal, cvičenie, joga, tanec, divadelný krúžok, hudobná škola, hra na flaute, klavíri a gitare, ručné práce, výtvarný krúžok, Science Club, ruština
- paralelné triedy
- max. 24 žiakov v triede

Riaditeľka: Mgr. Dipl. Päd. Marcela Ofner
Sebastianplatz 3
1030 Viedeň
Tel.: +43 (0)1 713 31 88 20
E-mail: dirvs@komensky.at

Vážení čitatelia,

máme radosť a česť zoznámiť Vás na dvojstránke tohto čísla Pohľadov so školami **Školského spolku Komenský** aj spolkom samým.

Starostom spolku je už 25 rokov **Ing. Karel Hanzl**, ktorý je zároveň predsedom Poradného zboru pre českú národnostnú skupinu pri Úrade spolkového kancelára.

Dipl. Ing. Vlado Mlynár, predseda Poradného zboru pre slovenskú národnostnú skupinu, je od roku 2017 členom výboru Školského spolku Komenský a podieľa sa na vedení spolku.

Školský spolek Komenský prevádzkuje podľa svojho motto „Od škôlky až po maturitu“ materskú školu od 2 rokov, bilingválnu obecnú školu, Viedenskú strednú školu a gymnázium druhého stupňa. V súčasnosti navštevuje zariadenia školského spolku 557 detí.

V školskom roku 2018/19 budeme spravovať dve školské budovy a zabezpečovať v nich vyučovanie; budovu v Schützengasse 31 (Viedenská stredná škola a reálne gymnázium II. stupňa) pre deti od 10 do 18 rokov a budovu na Sebastianplatz 3 pre deti od 2 do 10 rokov (materská a obecná škola), mnohí z vás ju už poznajú vďaka (aj slovenským) kultúrnym programom, ktoré sa konajú v tamojšej divadelnej sále.

Spolek vydáva od roku 1997 časopis Česká a slovenská Vídeň dnes a ročenku, od roku 2002 kalendár.

Veľmi obľúbeným každoročným podujatím je **Reprezentačný a maturitný ples českej a slovenskej vetvy v Rakúsku**. Na budúci rok to bude jubilejný 15. ročník, ples sa bude konať **v sobotu 23. februára 2019** v Parkhoteli Schönbrunn so živou hudbou v česko-slovenskom duchu.

Na záver pripájame pár viet od našich žiakov a prajeme príjemné chvíle pri čítaní kreatívnych žiackych prác detí obecnej a Viedenskej strednej školy.

Karel Hanzl
starosta Školského spolku Komenský

V rámci slohovej zložky jazyka sme sa v prvom ročníku venovali písaniu súkromného listu, vonkajšieho opisu, personifikácie a rozprávania. Okrem iného sme si tiež zafantazirovali na tému „škola budúcnosti“. Tu je niekoľko ukážok zo slohovej tvorby našich žiakov:

Mag. Filip Řehůřek

Škola o tridsať rokov

O tridsať rokov bude škola omnoho lepšia ako dnes. Do školy sa bude chodiť len v sobotu a nedeľu. Namiesto učiteľov budú tabule, ktoré budú vedieť rozprávať, namiesto zošitov budú tablety. Školská hodina bude trvať dve hodiny a prestávka hodinu. Všetko, čo si budú musieť žiaci každý deň nosiť do školy, bude USB kľúč. A do školy sa bude lietať na dronoch. Všetci budú mať dobrú náladu a nikto nebude smutný. Najlepšia známka bude 0 a najhoršia 94.

Stella Chovanová, 1b. WMS

Moja stará mama

Moja stará mama sa volá Anička. Má šesťdesiatštyri rokov a je nižšej postavy. Je taká vysoká ako ja. Jej čelo zakrývajú tmavé krátke vlasy. Pod čelom sa ukrývajú hnedo-zelené oči, ktoré sa jej vždy rozpláču, keď ideme naspäť do Viedne. V jej ústach sa nachádzajú krásne rovné biele zuby. Asi preto, lebo pracovala ako doktorka. Rada nosí svetle, tepláky a rifle. Váži trošku viac, preto na Vianoce dostala rotoped. V porovnaní so starkým je však štíhla. Svoju starkú mám veľmi rada. Nie preto, že výborne varí, ale preto, že ma rozmaznáva.

Kristína Jurášová, 1a. WMS

Kefiak

Nazdar, som Tomášova kefka. Bývam na umývadle a stále sa môjmu telu menia hlavy. Tie hlavy sa vraj

Fotografie: Archiv Školského spolku Komenský

Na hodine slovenčiny

volajú nadstavce. Telo mám modré a sú na ňom autá. Škoda, že som kefka a nie niečo iné, pretože mi na tvári rastú vlasy. Sú biele a vedie cez ne modrý pásik. Keď ma Tomáš nepoužíva, do zadku mi prúdi elektrina. Som totiž elektrická kefka. No počkať, som predsa chlapec! Číže elektrický kefiak. Bohužiaľ, mám aj nepriateľov. Zubnú pastu a... vlastne to je môj jediný nepriateľ. Volá sa Elmex. Stále si tú odpornú penu musím dávať na vlasy. Fúj! Okrem toho tiež nemám rád, keď si ma ostatní členovia rodiny vezmú do sprchy, lebo vtedy sa ma Tomáš šťífi.

Tomáš Svoboda, 1b. WMS

Súkromný list

Ahoj, milý Adam, rád by som Ti opísal vylomeninu, ktorú sme s bratom vyvíedli cez letné prázdniny. Svoj plán sme pripravovali už od rána. Nášmu tatínovi sme schovali mobilný telefón niekde v dome, konkrétne v pivnici. Potom pochopíš prečo... Na obed ho potreboval, a tak ho začal hľadať. Samozrejme, že sa mu ho nepodarilo nájsť. Síce sme mu pomáhali, ale len akože. Do pivnice mu ani nenapadlo ísť.

A potom to prišlo, bola to tá hlavná časť. Môj brat šiel za ním dole o poschodie nižšie, keď sme už mali spať. Tatino pozeral televíziu a brat sa ho opýtal, či si môže vziať mlieko. Tatino mu to dovolil. Kým sa spolu rozprávali, išiel som tatínovi zavolať. Ten počul svoj mobilný telefón a bežal do pivnice. My sme si zatiaľ zobrali keksiky a doniesli si ich do postele.

Vychutnávali sme si sladkú odmenu, pokiaľ neprišiel tatino opýtať sa ma, prečo som mu volal. Naša „keksiková“ taktika nám teda nevyšla. Boli to však super prázdniny. Maj sa dobre!

Tvoj Kristián

Kristián Kozlo, 1a. WMS

Moja mama

Moja mama je nízka. Na hlavu má krásne dlhé vlasy. Pod výraznými čiernymi mihalnicami sa dajú vidieť nádherné modré oči, ktoré prekrývajú okuliare. Keď sa zasmieje, hnedé sa začnú všetci smiať. Má šikovné ruky, ktoré vedia opraviť skoro všetko. Síce má kratšie nohy, ale dokáže ísť veľmi rýchlo. Vkus mojej mamičky je jedinečný. Pre mňa je najkrajšia na svete.

Karin Vábererová, 1b. WMS

Opis školy budúcnosti

Do školy budúcnosti sa namiesto učebníc budú nosiť len tablety. Cesta bude trvať len pár sekúnd, lebo do nej budú žiaci teleportovaní. Budova školy bude vyzeráť malá, ale vo vnútri to tam bude obrovské. Po škole sa budú žiaci i učitelia pohybovať pohyblivými chodníkmi alebo jet packmi. Teleporty sa budú používať i na hodinách zemepisu a prírodovedy. Avšak vyučovanie základov čítania, písania a počítania ostane rovnaké. Za zlé správanie a negatívne známky budú musieť žiaci chodiť do školy peši, namiesto tabletov sa budú učiť znova z kníh a domáce úlohy budú písať atramentovým perom. Už som veľmi zvedavá na to, aké to bude, keď sa budúcnosť stane realitou.

Hanna Darovec, 1a. WMS

Kolobežka

Ahoj, som Nickova kolobežka. Už som pri ňom viac než sedem rokov. Mám na sebe modrý plameň. Nick ma veľmi často čistí, lebo som bola vyrobená do terénu. Bývam v pivnici, tam mi je dobre, mám tam veľa kamarátov.

Raz v lete mi odpadlo koleso. Nick na mne išiel dole kopcom a ležal tam malý kameň. O ten som sa potkla a spadli sme obaja. Nick si zlomil nohu a mne odpadlo koleso. Rok na mne nejazdil, bolo to hrozné.

Ale teraz je už všetko v poriadku. Len ma občas hnevá, keď jazdíme hore kopcom. Je to nesmierne namáhavé. Inak mám svojho majiteľa rada a dúfam, že u neho zostanem ešte pár rokov.

Nick Höss, 1a. WMS

Žiaci v rezidencii slovenského veľvyslancu

Starý otec Adam

Adam je môj starý otec. Má štíhlu postavu a jeho výška ma vždy prekvapí. Keďže má rád šport, vždy má červené líca. Má veľké hnedé oči ako ja a krátke šedivé vlasy. Jeho malý nos sa hodí k jeho vysokému čelu, za ktorým sa skrýva múdrosť. Krk môjho dedka spája peknú hlavu s dlhým telom. Jeho dlhé nohy sú svalnaté, má však malé chodidlá, ktoré vyzierajú staro. Nosí modré tričká a má rád wafle a melóny. Všetci ho majú radi, lebo šíri dobrú náladu. Niekedy, keď má čas, zahrá si so mnou Mario Kart. Raz mi povedal, že keď bol malý, hrával hokej. Ja tu vo verím, pretože má v izbe víťazný pohár. Je to ten najlepší dedko a mám ho veľmi rád.

Michal Richter, 1a. WMS

Šťastné pero

Ahoj, som Stellino pero a volám sa... vlastne ani neviem, ako sa volám. Som modré a krásne. Dokáže ma vygumovať aj normálna guma. Stella ma dostala dávno. Kúpila ma jej sestra. Moja budúca majiteľka bola nadšená a odvtedy mnou píše. Keď potom dostala na Vianoce nový peračník, potesila sa nielen ona, ale i ja. Keď ma doň Stella vložila, ihneď som si našlo veľa nových kamarátov. No bolo tam i jedno nesympatické pero. Nestalo sa mojím priateľom, lebo sa mi posmievalo a od začiatku školského roku písala Stella len ním. Muselo som s tým niečo urobiť, a tak som v noci, keď všetko spalo, vymenilo náplň z môjho konkurenta s tou mojou, ktorá už bola skoro prázdna.

Teraz píše Stella iba mnou a ja som to najšťastnejšie pero na svete. Dúfam, že si moja majiteľka nekúpi ďalšie pero a že nebudem musieť vymýšľať ďalší diabolský plán. Ale myslím, že je so mnou spokojná.

Stella Chovanová, 1b. WMS

Škola budúcnosti

Predstavujem si, že v budúcnosti by mohli vyučovať roboti a svoje myšlienky by ukládali deťom do mozgov. A cez prestávku, ktorá by trvala hodinu, by žiaci mohli robiť, čo by chceli. Neboli by žiadne domáce úlohy ani školské práce. Takú školu by som chcel! Budova školy by bola tiež robot. Veľký robot! Každé ráno by prišiel po deti domov a menil by farbu podľa ročného obdobia. Vyučovanie by sa začínalo vždy o 10:30 a často by sa chodilo na školské výlety.

Tomáš Svoboda, 1b. WMS

V treťom ročníku sme sa zaoberali písaním novinovej správy, argumentačného dialógu, napínavého rozprávania s prvkami opisu a čitateľského listu. Prezentovali sme tiež svoje obľúbené knihy a hlasovali, ktorá nás najviac zaujala. Zvíťazil dobrodružný román Axela Morela Prežití, ktorý nám predstavila Karolína Kačeriaková. Tu je niekoľko ukážok zo slohovej tvorby našich žiakov:

Philipp sám doma

Jedného dňa Philipp zistil, že jeho rodičia idú na vianočný večierok. Aby nemusel ísť na noc k babke, začal mamu s otcom prehovárať. Po desaťminútovej diskusii mu povedali, že môže ostať sám doma.

V škole sa všetci rozprávali o novom horore „To“, len on ho ešte nevidel, pretože mu to mama nedovolila. Philipp už vedel, čo bude večer robiť. V rovnakej sekunde ako rodičia odišli, mal už zapnutý laptop.

V polovici filmu vypol počítač. Už chápal, prečo mu ten film mama nedovolila pozerať. Musel ísť na záchod, no aby sa tam dostal, bolo treba prejsť cez celý dom, pretože záchod je vedľa vchodových dverí. Báľ sa tak, že zabudol zapnúť svetlo. V tme stúpá po parketách, ktoré vŕzgajú. To mu tiež nedodávalo sily. V predsieni zrazu uvidel klauna z filmu. Mal na sebe starodávne šaty, cez ústa až k očiam mal červenú čiaru, bol veľký a zubatý.

Zo strachu buchol po vypínači a zistil, že to bol len kabát na vešiaku. Odľahlo mu. Zrazu sa však otvorili vchodové dvere a Philipp začal kričať. Našťastie to nebol klaun, ale rodičia.

Philipp Buchwald, 3a. WMS

Policajná akcia v Žiline

Koncom mája 2016 musel v Kysuckom Novom Meste zasahovať policajný tím. Polícia dostala hlásenie z policajnej stanice v Radoli o prepade pošty, neznámi páchatelia mali opustiť miesto činu v striebornej Audi A3. Polícia našla rovnaké auto v Kysuckom Novom Meste a myslela, že je to vozidlo páchatelov. Následne obkľúčila auto a vyšetrovala čin. Majiteľ vozidla Karol B. vyšiel z reštaurácie, pred ktorou stálo auto, a zistilo sa, že ide o nedorozumenie. Polícia sa ospravedlnila a majiteľovi vynahradila všetky spôsobené škody.

Hanne Klemke, 3a. WMS

Hrôzostrašná noc

V tú noc som bol doma sám, pretože rodičia odišli do Prahy. Uvaril som si čaj, aby sa mi lepšie spalo, dopil som ho a išiel spať.

Boli asi tri hodiny ráno a vtedy sa to celé začalo. Bolo úplne ticho a zrazu som počul, ako niekto strká kľúč do zámky. Bol som nesmierne vystrašený, myslel som si, že nám niekto ide vykradnúť byt. Chvilu som počkal, no ten strašidelný zvuk kľúča v zámke sa opakovane ozýval. Rýchlo som vzal do ruky mobil a volal mame, no z telefónu sa ozvalo: „Volaný účastník je momentálne nedostupný, opakujte, prosím, hovor neskôr.“ Bol som zúfalý, ale nabral som odvalu a šiel som k dverám. Pozrel som sa cez priezor a zbadal som cudzieho muža, ktorý strká kľúč do našej zámky. Ustráchaným hlasom som sa opýtal: „Kto je tam?“ Ozvali sa nadávky na ženskú osobu. Muž vyzeral byť veľmi opitý, mal veľké oči a bol neprijemný. Búchal na dvere a kričal: „Otvor!“ Nakoniec spadol na zem a ostal ležať. Pozoroval som ho asi päť minút a potom som otvoril dvere. Zaklopal som susedovi, ten sa naňho pozrel a povedal: „Preboha, veď to je manžel pani susedy z bytu, ktorý je pod nami. Očividne sa opil a pomýlil si poschodia.“

To sa mi ulavilo, myslel som si, že to bol zlodej. Sused zaklopal pani susedke a tá si odvieďla muža k sebe do bytu. Nakoniec všetko dobre dopadlo, ale odvtedy sa vždy bojím, keď spím doma sám.

Sebastian Pehal, 3b. WMS

Šťastie v nešťastí

Jedno letné prázdninové ráno som sa zobudila u babky v Bratislave na neutíchajúci štekot nášho psa Maxa. Vyskočila som z postele a pozrela sa von oknom. Maxík ako vždy divoko štekal na pani poštarčku, ktorá so strachom v očiach a s veľkou opatrnosťou vhadzovala obálky do schránky. Vnútorne ma hnevalo, že ma ten hlúpy pes zobudil, no na druhej strane som si uvedomovala, že je leto a dni voľna si treba užiť.

Po výdatných raňajkách, pri ktorých ma mladšia sestra Mia ako vždy provokatívne kopala pod stôlom, sme sa rozhodli ísť do záhrady vyskúšať luk a šípy, ktoré nám kúpil krstný otec v hračkárstve. Vybrali sme si, že budeme strieľať do umelohmotného panáka z kužieliek. Prvá som strelala ja. Šíp preletel tesne vedľa cieľa. Druhá strelala Mia. Napla luk a v tom momente som zbadala, že vietor figúrku zhodil. Rozbehla som sa a chcela ju zdvihnúť, no Mia už šíp vystrelila.

Uvedomila som si, že ma zasiahol do hlavy. Rovno do kostí medzi pravým okom a spánkom. Zakričala som od bolesti. Mia sa zľakla a pribehla ku mne. Bola v šoku, pretože šíp mi stále trčal z hlavy. Ja som však nič necítila. Až keď som zbadala kvapky krvi na zemi, zahmlilo sa mi pred očami. Pohla som sa a šíp spadol na zem. Vtom dobehol krstný otec a odvieďol ma na pohotovosť.

Po vyplnení všetkých formulárov ma lekár zavolať do ordinácie. Bol vysoký a na detského doktora dosť strašidelný. Mal šedivé neupravené vlasy, husté obočie, zvrátené čelo a temné oči. Pripomínal Hagrida z Harryho Pottera. Preto som dúfala, že bude rovnako milý ako on. A bol. Ranu mi šikovne ošetril. Šití, našťastie, nebolo treba, stačila dezinfekcia a náplasť. Pre istotu som však dostala i lieky proti bolesti.

Pán doktor sa so mnou a mojím krstným rozlúčil a zaželal mi všetko dobré. Vo dverách ma ešte stíhol upozorniť na to, že som mala veľké šťastie v tomto nešťastí. Dnes mi tento zážitok z detstva pripomína už len malá jazva.

Lea Marie Cudzis, 3a. WM

REÁLNE GYMNÁZIUM

- 1. – 8. trieda (5. – 12. ročník)
- nižší stupeň gymnázia je vedený ako tzv. Gesamtschule (model Viedenská stredná škola) s diferencovanou klasifikáciou v 3. a 4. triede
- školská budova bola v rokoch 2010 – 2012 kompletne zrenovovaná a zmodernizovaná
- vyučovanie v češtine/slovenčine a nemčine
- etika je alternatívnym predmetom (na vyššom stupni reálneho gymnázia)
- angličtina ako prvý cudzí jazyk od 1. triedy
- deskriptívna geometria od 7. triedy
- ďalšie hodiny nemčiny, češtiny a slovenčiny sú ponúkané ako nepovinné cvičenia
- voliteľné predmety od 6. a 7. triedy (informatika, španielčina, francúzština, ruština)
- nepovinné krúžky: divadelný, nemčina ako cudzí jazyk, spevácky zbor, florbál, volejbal
- družina pre 1. a 2. triedy
- paralelné triedy na nižšom stupni gymnázia
- max. 24 žiakov v triede

Riaditeľka: Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Viedeň
Tel.: +43 (0)1 713 31 88 60
E-mail: dirorg@komensky.at
Web: www.orgkomensky.at
FB: www.facebook.com/rgkomensky

Termíny prihlásenia do obecnej školy (január 2019) a do reálneho gymnázia (január/február 2019) budú uverejnené na webstránke.

ĎALEJ PONÚKAME:

- školskú jedáleň a záhradu na Sebastianplatz
- školu v prírode, letné športové pobyty, lyžiarske kurzy, výlety, výučbu plávania
- intenzívne jazykové pobyty v Anglicku alebo na Malte
- divadelnú sálu (400 osôb), viacúčelovú sálu (150 osôb), klubovňu (60 osôb)
- učebňu informatiky, biológie, fyziky, chémie, učebňu kreslenia, ručných prác a telocvičňu
- knižnicu v oboch budovách
- školského lekára
- školské oslavy: maturitnú, vianočnú, karneval, záhradné slávnosti
- vydávame vlastný časopis, ročenku a kalendár
- spolu s Menšinovou radou Čechov a Slovákov v Rakúsku sme usporiadatelia maturitného plesu
- spolupracujeme s telovýchovnou jednotou Sokol a so spolkom absolventov
- spolupracujeme s internátom na Boerhaavegasse (gymnázium), kde ponúkame aj možnosť obedov
- udržujeme partnerstvo so základnými školami v Brne-Jehnnviaciach, v Znojme-Příměticiach a v Bratislave ZŠ Drieňová; ďalej so strednými školami v Břeclave, Brne, Prahe, Bratislave a Budapešti (gymnázium)

Ahojte, milí malí zbojníci,

prázdninová sloboda už pominula, škoda....

A čo všetko ste stihli vyparatíť počas letných prázdnin?

Ja sa vám priznám, že som si pripálila gate pri preskakovaní jánošíkovských ohňov. Ale len tak trocha a dieru zaplátam nejakou nálepkou. Napríklad takou zbojníckou, terchovskou. Lebo práve tam, v malej osade pri Terchovej sa pred 330 rokmi v januári 1688 narodil slovenský zbojník Juraj Jánošík. A aj on nosil zaplátané gate.

Ktože by nepoznal slovenského zbojníka, ktorý podľa povestí bohatým bral a chudobným dával. Podľa neho sú nazvané jaskyne, kde si vraj ukrýval poklady, aj múzeá a ulice v slovenských mestách a niektorí Slováci sa dokonca môžu pýšiť priezviskom Jánošík. Jánošík a jeho zbojnícka družina sa stali večnými. Úžasné, však!

Aj ja sa pýšim jánošíkovskou valaškou, písňalkou a inými zbojníckymi suvenírmi zo Slovenka. Čo ste si z prázdnin na čarokrásnom Slovensku doniesli vy? Prezradíte mi to farebnými ceruzkami? Už sa teším na vaše krásne kresbičky.

Tie najzaujímavejšie nájdete uverejnené v ďalšom čísle Pohľadov a malých umelcov odmeníme sladkými farebnými odmenami. Tak do toho!

Milí moji zbojníci, nezabudnite hneď v septembri obrať pani učiteľku o všetky včeličky a hviezdičky! Nech sa vám počas celého školského roka dobre „zbíja“, vám želá

vaša Ela

Jarný tábor v Piesočnej

Tohtoročný tábor sme začali tak trochu netradične. Prvý deň sme strávili v Bratislave. Najprv sme boli v divadle Nová scéna na predstavení muzikálu Šlaháčková princezná, naobedovali sa v McDonalde a poprechádzali sa po centre Bratislavy.

Pozreli sme si Michalskú bránu, porozprávali sa o sochách z bratislavského korza: o Čumilovi od akad. maliara Viktora Hulíka, napoleonskom vojakovi, ktorý sa opiera o lavičku na Hlavnom námestí, a Schöner Nacim na Rybárskej bráne od akademického sochára Juraja Meliša.

Veľkonočnú atmosféru nám pripravilo aj nadrozmerne veľkonočné maľované vajce, ktoré mestu darovali výtvarníci z Chorvátska.

Bianca a jej nové táborové kamarátky s napoleonským vojakom

Na druhý deň sme navštívili Základnú školu v obci Sekule. Tam sa asi najviac páčilo tým najmladším, prváčikom, ktorí si na hodine výtvarnej výchovy vyrobili veľkonočných zajačikov. Druháci sa zúčastnili hodiny čítania. A veru nedali sa zahabiť a pridali sa. No a tí najstarší spoznali na hodine hudobnej výchovy slovenské ľudové piesne a skamarátili sa s ôsmakmi. Po škole sme sa zastavili v obecných potravinách, kde si deti nakúpili tradičné slovenské dobroty.

Múdra sliepka zachraňuje kohútika

Neskôr sme mali tvorivé dielne, deti si maľovali vajčká alebo ich vyrábali z papiera. Tí usilovnejší si urobili aj krásne košíčky. V stredu k nám prišlo divadlo Žihadlo s príbehom o chamtivom a lakomom kohútikovi, ktorému dobrosrdečná sliepka spolu s deťmi zachránila život. Na divadielko sme pozvali aj prváčikov zo Základnej školy Sekule.

Po obede sme si precvičili slovenskú gramatiku. Pomocou rôznych hádaniek a krížoviek sa deti dopracovali ku skrytému pokladu. Večer sme si urobili kino.

Vo štvrtok sme si zašportovali. Podľa vôle či kondície sa deti zapojili do futbalu, basketbalu, skákali s gumou alebo švihadlom, hrali tenis, každý si prišiel na svoje. Najväčšou zábavou bolo púšťanie šarkanov. Zo začiatku to bolo náročné, deti si poriadne zabehali, no neskôr sa vietor nad nami zlútoval a silne zadul. To už šarkany lietali takmer samy a naozaj vysoko.

Večer nám chlapi s pánom údržbárom založili táborák. Špekačky sme žiaľ nedostali, ale pochutnali sme si na pečených jabĺčkach a chlebičku.

Po posedení pri ohni sa konala vytúžená diskotéka, o ktorú sa postarali Peter, Oliver a Michal.

Dve sestry, Lea a Sophia, si pripravili tanečný workshop. Tancovali mali aj veľkí. Nacvičovali každý deň a na konci tábora nám predviedli pekné choreografie na skladbu Cann`t stop the feeling s menšími deťmi a so staršími na skladbu Daddy.

Nechýbala, samozrejme, ani výtvarná súťaž. Dievčatá usilovne maľovali nádherné mandaly, za čo ich čakala sladká odmena.

Obrovské pomalované vajce z Chorvátska na Hviezdoslavovom námestí

Táborové veľkonočné tvorivé dielne

Zažili sme pár pekných dní v Piesočnej, neďaleko trojmedzia, kde sa stretávajú hranice Rakúska, Česka a Slovenska, a veríme, že sa aj na budúci rok opäť stretne a strávime veľkonočné prázdniny spolu na našom krásnom Slovensku. ■

Lubomíra Wimmer

Nasadaf! Ide sa do Nitry!

Dobrá nálada sa začala už o 9.45 pred nástupom do autobusu. Smiech, výskot, objímanie sa, dohadovanie kto s kým sedí... očakávanie. 10.00 odjazd. Smer Nitra. Najstaršie mesto Slovenska. Plné programu. Ale pekne po poriadku!

V autobuse vládla absolútne perfektná atmosféra. Taká rodinná. Oslávili sme v ňom aj ôsme narodeniny Katky a desiate Elizabeth. Podávali sa koláčiky a rozdávali darčeky, spievalo sa a ani neviem ako, a boli sme v Nitre. Z autobusu hneď rozbeh... čakali nás otvorené dvere Divadla Andreja Bagara a aj všetky možné kostýmy, do ktorých sme sa mohli prezliecť. Každý si mohol na chvíľku splniť svoj sen stať sa čímkoľvek, princeznou, kráľom, kúzelníkom, rytierom... nádhera. A zvečniť sa na fotke. Počasie vonku bolo nádherné. Celá Nitra sa ozývala spevom a tancom. Muzika sa niesla celým mestom a dávala nám chuť šantiť. Na trampolínach, vo vode, vodných guľiach. Samozrejme, začalo nám potom poriadne škŕkať v žalúdkoch a spoločná pizza tá padne vždy dobre malým aj veľkým. K tomu zmrzka a boli sme fajn naštartovaní na ďalší zážitok. Potulky malým vláčikom ulicami Nitry až hore na hrad. Aj tu sa spievalo. Celou cestou hore

"ide pieseň do kola, dokola-la-la, ide pieseň krásne, ktože nám ju začne". Prišli sme však na to, že tých slovenských pesničiek nepoznáme až tak veľa, alebo poznáme, ale každý inú. Dali sme si záväzok do nového školského roku, že sa ich naučíme viac, a spoločne.

Na hrade sme mali málo času, ale stihli sme toho aj tak dosť. A potom rýchlo rýchlo späť do divadla, kde na nás čakal Ferdo mravec a namyslená, ale zaľúbená lienka, Truhlík, ktorý všade bol a všetko videl a všetci ďalší jeho kamaráti, ploštica, slimák, koník. Nádherná kulisa, nádherný príbeh a veľký aplauz.

Keď spadla opona a zatvorili sa dvere sály, oči sa nám zasa roztvorili. Prestreté stoly so všetkým možným. Jahody, melóny, koláče, nápoje, lízanky, suveníry. Každý si mohol

Fotenie s cvrčkom

to taká krásna bodka nad úžasným dňom. Naš výlet bol zasa krásna bodka za školským rokom.

Pózovanie s hereckými rekvizitami

dopriať, čo chcel a koľko chcel. Aj herci sa prišli s nami hostiť a ešte raz stretnúť. Dostali sme veľikánsku fotku, kde sa nám všetci podpísali.

Najedení a šťastní sme vyšli z divadla akurát do dažďa, vonku poriadne lialo, ale aj svietilo slniečko. A na oblohe sa zjavili dve dúhy. Bola

Posledné kilometre pred Viedňou, keď už všetky maminky zaspávali a deti boli ešte v úplnom entuziazme, som sa pýtala: „Ako bolo??“ „Jéeeeeej, nechceme ísť domov, chceme tu spinkať!“ ■

Tatiana Kaya-Dzijakova

Hlavní protagonisti predstavenia o Ferdovi mravcovi

Pani učiteľky sa zmenili na stredoveké dámy

Lomidrevo

Jednu peknú jarnú nedeľu – 8. apríla 2018 – do nášho spolku zavítalo Divadlo na hojdačke s rozprávkou od Pavla Dobšínskeho Lomidrevo. Ako už prezrádza meno hrdinu, Lomidrevo je veľmi silný chlapec, ktorý sa vybral do sveta. Na svojich potulkách stretne kamarátov silákov Miesižezeľa a Valivrcha. Spolu s nimi sa snaží zachrániť tri princezné, ktoré uniesli traja draci. Lomidrevo zistí, že na záchranu princezien mu nestačí len sila, ale aby premohol drakov, potrebuje aj odvalu a čestnosť. Spozná hodnoty priateľstva a pocíti aj, čo znamená zrada. Napokon svojím rozumom a odvahou vyslobodí unesené princezné, zaslúži si kráľovskú nevestu a stane sa kráľom.

S Lomidrevom bolo v spolku veselo

Slovenčina v spolku

Na hodiny slovenčiny chodíme už piaty rok. Aj keď sa mojim dvom dievčatám v sobotu ráno ťažko vstáva, na hodiny slovenčiny sa vždy tešia. Veľké pokroky urobila najmä moja 5-ročná Natália. Za posledný rok sa jej slovná zásoba poriadne rozšírila. Pani učiteľku Cilku Kersch si veľmi obľúbila. Učia sa hrovou formou, pomocou obrázkov a hier, veľa spievajú, Cilka im číta. A rady si aj spolu zatancujú a zacvičia.

9-ročná Valérka sa naučila pri pani učiteľke Linde Erbek základy gramatiky, číta a píše správne slovenské písmenká. Je veľmi motivovaná, rada sa zapája, je tam príjemná atmosféra. Deti nie sú do ničoho nútené. Učia sa hrovou formou, používajú rôzne pracovné listy, hrajú detské bingo, spievajú, skladajú vety.

Nakrúcanie vyučovania slovenčiny

Veľkým zážitkom pre všetky deti bola návšteva z ORF. V ten deň boli hodiny spojené, aby si nahrávane reportáže užili žiaci oboch vyučovacích skupín. Na záver nakrúcania sa deti mohli postaviť za naozajstnú kameru. To bolo radosti!

Tatranské čučoriedky - také sladkééé...

Obdivujem pani učiteľky a som veľmi vďačná za ich snahu, nasadenie, trpezlivosť a lásku k deťom, ktorá z nich len tak vyžaruje.

Lubomíra Wimmer

Hurá na prázdniny na Slovensko!

V nedeľu 1. júla sa opäť otvorili brány Medzinárodného letného tábora v Tatranskej Lesnej vo vynovenej, krásne zrekonštruovanej škole v prírode Detský raj. Do tábora pricestovalo takmer 80 detí z rôznych kútov sveta, aby si užili prvý prázdninový týždeň v Tatrách. V Detskom raji sa na pozvanie Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí stretli deti krajanov zo Srbska, Chorvátska, USA, Kanady, Cypru, Rakúska, Česka a Írska.

Ako sme strávili táborový týždeň a čo všetko sme v Tatrách zažili? Pondelkové ráno bolo pre krásne. Zobudili sme sa do slnečného dňa ako stvoreného na spoznávanie slovenských veľhôr. Vybrali sme sa na Popradské pleso. Cestou sme sa zastavili aj na Symbolickom cintoríne a vzápäť sa nám otvoril krásny výhľad na Popradské pleso, obklopené kosodrevinou Pátrie a Ostrvy. Plne motivovaní ranným výletom a majstrovstvami sveta vo futbale sa aj naše deti zapojili do poobedňajšieho futbalového turnaja. Futbal bol výborný, ale proti starším, profesionálne hrajúcim chlapcom z Chorvátska, žiaľ, nemali veľké šance. Napokon obsadili čestné 4. miesto. Dievčatá ukázali svoju šikovnosť v kreatívnej tvorbe – maľovali ornamentey na záložkách, tanieroch, maľovali na sklo.

V utorok deti vyrazili spoznávať Poprad. Navštívili nedávno znovu otvorené Podtatranské múzeum a práve aktuálnu výstavu hlavolamov. V poobedňajších hodinách všetci spolu slávnostne otvorili Slovenský deň tradícií. Deti bojovali v miešaných skupinách v deviatich disciplínach s témou slovenských tradícií: skákali cez jánošíkovskú vatru, ako Popolušky preberali hrach, ryžu a šošovicu, prišivali gombíky, spoznávali vôňu domoviny a rôznych korenín, zapletali stužky a vrkoče, skákali v trojohaviciach, lúštili hlavolamy, slovné rébusy, tancovali odzemok a čapáše. No, išlo im to všetkým na jednotku.

Vyvrcholením Slovenského dňa bola návšteva majstra umeleckej ľudovej výroby, pána Lubomíra Paričku, ktorý deťom porozprával o živote našich predkov, zahrál na nástrojoch, ktoré sám vyrába – na úvod na trombite, potom na pišťalke, na rohoch, gajdách či fujare. Svoje rozprávanie oživil spevom ľudových piesní a trpezlivo odpovedal na množstvo otázok detí, ktoré nemali konca kraja. Majster hral, deti tancovali a s drumbľou sa pripojil

aj najobľúbenejší táborový vedúci Rasťo. Deti prežili naozaj mimoriadne krásny táborový deň.

V stredu deti spoznali Tatranskú Lomnicu. Navštívili Múzeum TANAPu, pozreli si filmy o kamzíkoch a svištoch, expozíciu tatranskej prírody, mnohých veľmi zaujala lavička zblíženia, ale najviac sa tešili na bobovú dráhu. Poobede ešte absolvovali športové súťaže a kvíz o Vysokých Tatrách a Matici slovenskej, aby si potom pod tatranskými hviezdami vychutnali zaslúženú večernú opekačku.

Piaty deň je najlepší deň v tábore! Tak vyhlásili deti, keď sa rozbehli do bazénov v Aquacity v Poprade. Počas horúceho piatkového dňa si užili slnka i vody až-až. Aby si menšie deti trochu oddýchli, zorganizovali traja chlapci, reprezentanti Chorvátska vo futbale do 17 rokov, zaujímavú súťaž na futbalovú tému. Dievčatá si vyskúšali kopanie jedenástky a všetci malí futbalisti ich povzbudzovali, čo im síly stačili.

Sobota začala pochmúrnou hmlou. Deti si na výpravu do Starého Smokovca do ruksaku museli pribaliť aj príšiplášte a vyrazili pozemnou lanovkou na Hrebienok. Okolo obeda sa hmla rozostúpila, aby sa všetci mohli na chvíľku pokochať výhľadom na Popradskú kotlinu. Poobede viedla cesta znova do Lomnice – na podujatie Tatranského kultúrneho leta – prehliadku veteránov Tatranský oldtimer. Posledný večer v tábore deti čakalo veľké prekvapenie. Na vystúpenie úžasného kúzelníka Wolfa a jašenie sa s jeho Srandou-Bandou budú deti ešte dlho spomínať.

Náš tatranský prázdninový sen sa pomaly končí. Pri raňajkách naposledy vyhodnocujeme hádanku dňa a súťaž v bodovaní izieb. A aké prekvapenie! Naši Christian a Jakob nestratili ani jeden bod a súťaž jednoznačne vyhrali. No, klo-búk dolu! Na záver veľkým potleskom ďakujeme našim vedúcim – Katke, Erike, Karin, Ivke, Bibke, Patovi, Rasťovi, Martinovi, Jančimu za krásne dni v tábore, aj pani kuchárkam za vynikajúce dukátové buchtičky, sviečkové omáčky a iné fantastické slovenské špeciality.

S Tatrami sa ľútime malou vychádzkou k Studenovodskému potoku, otestujeme jeho teplotu. Ochutnáme práve dozrievajúce čučoriedky, poobdivujeme muchotrávky a kozáky a potom hurá domov, k mame....

Na záver veľká vďaka organizátorom medzinárodného tábora: Katke Pacnerovej a jej tímu z Matice slovenskej, ako aj pani Vilme Prívarovej z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí za nezabudnuteľne krásne táborové zážitky v Tatrách. ■

Elena Mandik

Eva Sulírová

V Pohľadoch 3/2016 som vám krátko priblížila historickú postavu Mateja Korvína. Za vlády tohto vzdelaného renesančného panovníka došlo k veľkému ekonomickému a kultúrnemu rozvinutiu Uhorska. A k tomu nepochybne prispela aj jeho druhá manželka Beatrix Aragónska (1457 – 1508).

Kráľ vdovec

Po predčasnej smrti svojej prvej manželky Kataríny Poděbradskej bol Matej Korvín desať rokov vdovcom. Aj keď bol bohatý a mužný, nebolo pre neho jednoduché nájsť si primeranú nevestu, lebo nepochádzal zo starej európskej dynastie. Matej bol však jedným z najmocnejších panovníkov a Beatrix, hoci jej otec bol nemanželským synom neapolského kráľa, bola vtedy jednou z najbohatších neviest v Európe. Svadba sa konala v roku 1475, no nezúčastnil sa na nej nik z okolitých kráľovských dvorov. Do Uhorska Beatrix cestovala s obrovským sprievodom, v ktorom boli umelci, vedci, kuchári, cukrári, sluhovia – všetci, ktorých potrebovala pre svoj nový život v Uhorsku. Po princznu prišlo aj obrovské uhorské vojsko, keďže kráľ Matej sa obával, aby pri prechode cez Chorvátsko Turci nenapadli princeznin sprievod.

Prvé stretnutie a prvé zmeny

Keď sa prvýkrát stretli, boli nadšení jeden z druhého. On bol uchvátený jej krásou a mladosťou, ona jeho galantnosťou a oslavou, akú pripravil na jej uvítanie. Pre Talianov to bola však obrovská zmena vymeniť slnečný Apeninský polostrov za Uhorsko. Nevedeli si zvyknúť na premenlivé počasie, neznášali tuhé zimy, mrazy, blato. Uhorsko a Belehrad im pripadali zaostalé. Najväčším problémom bolo bývanie. Nedalo sa porovnať s ich palácami. Chýbal pekný nábytok, záclony, koberce a hlavne komíny. Uhorské domy mali väčšinou jednu miestnosť, kde sa jedlo, zabávalo aj spalo. Dym sa vyvážal cez otvory v streche, čo však nestačilo, a preto miestnosti boli plné dymu a zápachu. Kultivovaná a renesančne zmýšľajúca Beatrix za podpory svojho manžela veľmi rýchlo začala meniť dovtedajšie zastarané zvyky. Kým bujná brada uhorských šľachticov sa ešte stále považovala za prejav mužnosti, po príchode kráľovnej sa muži začali holiť. Beatrix kládla dôraz aj na stolovanie. Nepriala si, aby všetci jedli z jedného taniera a kúsky si brali prstami. Snažila sa naučiť ich jesť vidličkami, ktoré mala vo svojej výbave, hoci zo začiatku bez úspechu. Na stole sa začali objavovať medové zákusky, torty, ale aj kysnutý chlieb a cestoviny. Častejšie sa jedli syry, exotické ovocie i šaláty. Jej kuchári používali rôzne orientálne koreniny a po čase začali kombinovať jedlá oboch kultúr.

Beatrix a Slovensko

Matej nenamietal, keď kráľovná zasahovala aj do politických záležitostí krajiny. Beatrix sa začala obklopovať umelcami, staviteľmi, básnikmi a kronikármi. Výraznou mierou prispela k budovaniu knižnice na Budínskom hrade, do ktorej nakupovala rukopisy a knihy. Uhorská šľachta si však Beatrix nikdy neoblúbila. Prekážalo im, že ako žena hrá šach – dovtedy výhradne mužské privilegium –, že rozhadzuje obrovské peniaze na šaty a šperky, ktoré si dávala dovážať z celej Európy. Matej Korvín ukázal svojej manželke aj Slovensko. Navštívili Banskú Štiavnicu, Banskú Bystricu, Kremnicu, Košice, odkiaľ

Beatrix Aragónska ZA KAŽDÝM SILNÝM MUŽOM STOJÍ SILNÁ ŽENA

Reliéf Beatrix a Mateja Korvína od neznámeho autora z Normandie, Maďarské národné múzeum

pramenilo jeho bohatstvo. Kráľovský pár sprevádzal obrovský sprievod umelcov, ktorí mali zabávať baníkov a hutníkov. Beatrix si zamilovala Slovensko, najmä banské mestá zostali jej láskou na celý život.

Boj o moc

Zdalo sa, že páru ku šťastiu nič nechýba, ale predsa to nebolo tak. Kráľovná nemohla dať Matejovi potomka. Matej sa rozhodol zobrať na dvor svojho nemanželského syna Jána spolu s jeho matkou Barbarou a udelil mu grófsky titul. Vtedy sa začali medzi manželmi nezhody. Matej začal pripravovať svojho syna za následníka na uhorský trón. Keď potom ako 50-ročný zomrel, začal sa veľký boj o následníctvo. Uhorská šľachta mladého Jána nepodporila. Väčšie šance mala Beatrix, lebo slovenským zlatom a striebrom si mohla dovoliť platiť veľkú armádu. Šľachta však napokon podporila Vladislava Jagelovského s podmienkou, že uhorský trón získa, len vtedy, keď sa s Beatrix ožení. Beatrix chcela zostať kráľovnou a Vladislav sa jej ako muž páčil, lenže on sa nechcel ženiť. Až keď mu kráľovná pohrozila, že jej musí vrátiť obrovské veno, ktoré do Uhorska priniesla, bola svadba. No až po roku prinútila svojho manžela, aby s ňou strávil noc v spoločnej spálni. Po tejto noci Vladislav poprel právoplatnosť sobáša a argumentoval, že do manželstva ho prinútili. Trvalo ďalších sedem rokov, kým pápež vyhlásil sobáš za neplatný. Beatrix sa rozhodla opustiť Uhorsko. Ako kedysi z Neapola odchádzala s obrovským sprievodom, tak sa do neho aj vrátila. V jej sprievode boli aj uhorskí ozbrojenci v pestrých krojoch. Nevrátila sa zlomená, naopak, jej príchod bol veľkolepý. Vrátila sa však do nepokojnej doby, Neapol bol vystavený nesmiernemu pustošeniu. Beatrix bola nútená utiecť na ostrov Ischia. Keď sa potom vrátila do Neapola, začala vymáhať od kráľa Vladislava svoje obrovské veno. Jej požiadavky ale nikdy neboli splnené. Smutná kráľovná, ako ju volali, zomrela v rodnom Neapole v roku 1508 ako 51-ročná a bola pochovaná so všetkými kráľovskými poctami.

Veľkosť Beatrix spočíva v tom, že sa významnou mierou zaslúžila o šírenie renesancie a humanizmu v Uhorsku. Priniesla so sebou taliansku kultúru a civilizáciu. A milovala Slovensko... ■

Použité zdroje:
Pavel Dvořák – Matej Korvín a Beatrix
Beatrix Aragonska – Wikipedia ~
Žiar 24 SK

Milí študenti, milé študentky,

október sa blíži a mnohí z vás budú pokračovať v štúdiu slovenčiny. Už sa na vás aj s našou novou „gastlektorkou“ (hostujúcou lektorkou) pani Viktoriou Kissovou veľmi tešíme.

Viacerí z vás sa toto leto vybrali aj na Slovensko. Niektorí do Bratislavy, iní do Prešova alebo Nitry. V týchto mestách sa ponúka možnosť zúčastniť sa na letných školách slovenského jazyka a prehĺbiť tak svoje vedomosti, či už o jazyku alebo o krajine ako takej. Najznámejšou a najnavštevovanejšou letnou školou je Studia Academica Slovaca Univerzity Komenského v Bratislave. V auguste sa tam poniektorí z našich študentov aj stretli a s radosťou sa pustili do študovania slovenčiny napriek horúcim dňom. Sme radi, že sa všetkým uchádzačom podarilo získať štipendium SAS.

No nie všetci naši študenti môžu prázdniny využiť na študovanie, oddych či spoznávanie krajín. Väčšina z nich pracuje. Nielen aby zbierali skúsenosti v pracovnom svete, ale predovšetkým, aby sa aj finančne pripravili na nový zimný semester. Všetkým vám držíme palce, nech sa vám podarí uskutočniť vaše plány, sny a túžby, no nezabudnite ani na oddych, ten je dôležitý pre zdravie a dodá vám nové sily a chuť vyštartovať do nového semestra. Mimochodom, po slovensky sa dá učiť aj pri relaxovaní, stačí si zapnúť slovenské rádio a započúvať sa, aj keď všetkému ešte nerozumiете. Veď aj melódia jazyka je už cestou k novým poznatkom.

Srdečné pozdravy,

Vaša Viera

Devín - výlety, spomienky, mená...

So študentmi chodievame na exkurzie pomerne často, veď by bolo hriechom nevyužiť blízkosť našich krajín. A Devín? – ten je naozaj blízko. Stačí nasadnúť na vlak smerom Bratislava hl. st. a hneď za hranicou vystúpiť v malej obci (vsi), v Devínskej Novej Vsi. Mnohí z účastníkov exkurzie na Slovensku ešte nikdy neboli a hneď sa dostanú na miesto krásne a čarovné, priam prepĺnené povestami, legendami, ale aj pravdivými príbehmi. Pripomínajú nám ich svedkovia minulosti – tí, ktorých stretávame, alebo tí, ktorých mená sú vtesané do kameňa. Na Devíne sa môžeme preniesť do života našich dávnych aj nedávnych predkov. Či začneme franským kupcom Samom, obyvateľmi Veľkomoravskej ríše, Ludovítom Štúrom, alebo sa zastavíme pri drôtenom srdci, vypletenom zo zvyškov železnej opony, je na nás. My študenti a študentky Viedenskej univerzity tam vlastne chodievame kvôli menám. Už si ani nepamätám, kedy sme túto našu tradíciu zaviedli. Štúr ma sprevádzal po celý život – vyrastala som na Štúrovej ulici, chodila na gymnázium pomenované podľa jeho brata Karola a už ako šesťročná som si v modranskom múzeu kúpila pohľadnicu s portrétom "Ludevíta" namiesto cukríkov. Nik však vtedy ešte ani netušil, že ma to zavedie do Viedne. Učiteľkou slovenčiny som túžila byť od malička, ale opustiť preto rodný kraj by mi ani vo sne nenapadlo. Keďže nechcem rozprávať o sebe, preskočím pár rôčkov a vrátim sa k tomu, prečo sme sa vybrali na Devín. Jedného dňa som sa ocitla v Inštitúte slavistiky Viedenskej univerzity a učila slovenskú literatúru. Popri prednášaní o dielach autorov som spomenula aj výlet Ludovíta Štúra so svojimi rovesníkmi na Devínsky hrad. A tu sa zrodil nápad chodiť tam pravidelne, podľa možností v tom istom čase, aby sme sa pokúsili preniesť do 19. storočia a stotožniť sa s myšlienkami a pocitmi Štúra a jeho družiny.

O výlete na Devín existujú písomné zmienky, tak prečo si neprečítať o tom viac a nepokúsiť sa o niečo podobné? My sme sa rozhodli pridržiavať spomienok Jozefa Miloslava Hurbana. Samozrejme, dnešná situácia je iná, nemusíme tam ísť tajne, môžeme prísť aj vo väčších

skupinkách a ak nevieme až tak dobre spievať, „nevadiť“ (alebo spisovne: nikomu to prekážať nebude). Okrem toho v našej skupine nebudú iba mladí muži, budú tam aj starší (veď na veku nezáleží) a pridať sa aj dámy. Práve pre ne sme upravili slovanské mená, ktoré si na hrade tradične rozdáваме, resp. každý účastník exkurzie si to svoje súdené vytiahne. Niektorí študenti majú tých mien už viacero, iní majú šťastie na to isté ako pred rokom. Treba poznamenať,

Zrúcaniny hradu Devín

že vždy keď sa vyberieme na Devín, je naša skupina iná, keďže nám každý letný semester privedie nových študentov a nové študentky. Niekedy je nás viac, niekedy menej, no od našej tradície už nepopustíme. Vynechali sme iba jeden výlet, a to sa práve koncom apríla narodila naša doteraz najmladšia účastníčka.

Každého z účastníkov exkurzie náš výlet poznamenal inak. Niektorí začali používať svoje nové krstné meno dokonca oficiálne (všimli sme si to na vysvedčeniach z letnej školy Studia Academica Slovaca), iní sa na Devíne zaľúbili, alebo sme ich inšpirovali k štúdiu slovakistiky. Spomienky sú teda rôzne. Raz sa nám stalo, že

sa naša exkurzia prekrížila so Samovými hrami či výročím Matice slovenskej. V takýchto dňoch sme na hrade už neboli (skoro) sami a museli sme sa prispôbiť daniu, ale predovšetkým masám (davom) ľudí. Napriek tomu sme si rozдали mená a našu pozornosť sme venovali okoliu. Sústredili sme sa na hudbu – obdivovali sme mladú ženu, ktorá hrala na fujaru, kroje z rôznych regiónov, zaujímavá bola taktiež slovenská omša na hradnej lúke, ale videli sme

PREHĽAD - ČO NÁS SPÁJA A ČO JE INÉ

štúrovci	my
tajne	oficiálne
len po dvoch-troch pešo	spolu vlakom/autobusom (poniektorí na bicykli, autom)
stretnutie v záhrade hostinca pod hradom	stretnutie pod hradom
včas ráno	doobeda
v nedeľu na svätého Juraja (24. 4. 1836)	ak sa dá, vždy 24. apríla
účastníci: mladí muži	miešaná skupina – na veku a pohlaví nezáleží
zvolenie slovanských mien	Každý z účastníkov si meno ťahá, teda vopred nevie, aké meno je mu súdené. Význam mena následne vysvetlíme, preložíme do nemčiny.
zvolenie životného kréda	Väčšinou vyslovíme, čo by sme do roka a do dňa chceli zvládnuť.
spievanie a čítanie básní	závisí od skupiny
národné obrodienie	Hovoríme a diskutujeme o dejinách spojených s hradom a jeho okolím (napr. Limes Romanus, Veľkomoravská ríša, Napoleon, Vseslovanské dni atď.

Fotografie: Anton Wambach

Časť účastníkov sa zhromažďuje pod stromom

aj kotlebovcov či predstaviteľov Matice slovenskej. Radi chodievame aj na miesta v okolí hradu, ktoré sú spojené s pamäťou národa, vypočujeme si svedkov z minulosti a uvedomujeme si, aké šťastie má naša generácia.

Viera Wambach

A aké sú moje spomienky na exkurziu?

Pred štyrmi rokmi som sa zúčastnila na tradičnej exkurzii viedenskej slovakistiky. Vtedy som sa učila po slovensky asi pol roka a napriek tomu, že Slovensko je najbližšia susedná krajina k môjmu bydlisku, bola to moja prvá cesta na Slovensko. Vystúpila som z vlaku v Devínskej Novej Vsi a hľadala som

a našastie aj našla autobusovú zastávku. Ostatných účastníkov exkurzie som stretla na parkovisku pod hradom. Z hradu je nádherný výhľad na okolie, ktoré je také krásne, ako bolo slnečné počasie v ten deň. Pozerala som dolu na Moravu a na rakúske územie, keď som si spomenula, že mi mama raz rozprávala, že ľudia kedysi nemohli prekročiť hranicu, ktorú som videla pred sebou.

Tam na hrade som aj počula prvýkrát o starej trojjazyčnej Bratislave.

Prišla som domov s novým menom. Podľa štúrovskej tradície sme dostali slovanské mená. To svoje niekedy uvádzam ako meno používateľa. Možno sa už niekto čudoval, čo je to za neobvyčajné meno. ■

Lisa Skolar

O jedle v slovenských a nemeckých prísloviach

Jedlo je jednou z najčastejších tém nielen pre Slovákov, ale aj pre Rakúšanov. Preto o ňom v slovenčine i nemčine existuje veľa zaujímavých prísloví.

Veľmi dôležitá je otázka, čo jeme. V oboch jazykoch existuje zhodne ekvivalentné príslovie: **Povedz mi, čo ješ, a ja ti poviem, kto si**, alebo po nemecky: Sag mir, was du isst, und ich sage dir, wer du bist. Rovnako však zmyšľajú nielen Slováci a po nemecky hovoriaci jedinci, ale aj ľudia iných národov. Preto toto príslovie poznajú aj v mnohých ďalších jazykoch. Pochádza od francúzskeho gastronóma, spisovateľa a filozofa Jean-Anth lma Brillat-Savarina (1755 – 1826), ktorý vo svojej knihe Umenie vychutnať si život alebo Fyziológia chuti z roku 1826 vyjadril svoje presvedčenie, že stravovanie človeka odráža jeho postoj k životu.

Ďalšie príslovie, rovnaké v oboch jazykoch – **Hlad je najlepší kuchár** (Hunger ist der beste Koch), je tiež veľmi staré a používa sa aj v iných jazykoch. Táto myšlienka už existovala v staroveku. Vo svojej knihe De finibus bonorum et malorum (O najvyššom dobre a zle) napísal filozof Cicero (146 – 43 pred Kr.), že hlad je korením jedla. Aj Sokrates (470 – 399 pred Kr.) mal podobný názor. V nemecky hovoriacich krajinách môžeme spomenúť básnika Freidanka, ktorý napísal: „Der Hunger

ist der beste Koch, den es je gab oder noch geben wird“, po slovensky: Hlad je najlepší kuchár, aký kedy existoval a bude existovať.

Príslovie **Na jazyku med, v srdci jed** nie je celkom o jedle. Tento frazeologizmus, popisujúci nečestnú osobu, existuje aj v nemčine a iných jazykoch. Po nemecky máme niekoľko variantov. Často sa používa ekvivalentná forma v porovnaní so slovenčinou: Honig auf der Zunge, Gift im Herzen. Ale hovorí sa napríklad tiež: Honig auf der Zunge, Galle im Herzen (Med na jazyku, horkosť v srdci).

Zakázané ovocie chutí najlepšie (Verbotene Früchte schmecken am besten) – poznáme už z Biblie. Ale ani tu nejde len o jedlo...

Takmer ekvivalentné frazeologizmy sú: **(Príliš) veľa kuchárov presolí polievku** – (Zu) viele Köche verderben den Brei. Sémantický obsah je rovnaký, ale v nemeckej verzii nejde o polievku, ale o kašu, ktorá je pokazená. Zaujímavé však je, že v minulosti existoval aj iný variant: Viele Köche versalzen den Brei, deshalb sind auch die Herren mehr für Köchinnen, čo by sme do slovenčiny mohli preložiť ako: Veľa kuchárov presolí kašu, preto páni chcú viac kuchárov. Poznatok, že keď sa v nejakej záležitosti angažuje príliš veľa ľudí, výsledok občas nebýva pozitívny, pochádza od mudrca Bias z Prieny (590 – 530 pred Kr.). Varianty tohto príslovia existujú v mnohých jazykoch, ale nie vždy sa spájajú s jedlom. Aj v slovenčine sa môže povedať: Príliš veľa robotníkov pokazí prácu.

S jedlom rastie chuť – Mit dem/Beim Essen kommt der Appetit/Hunger existuje v mnohých jazykoch. Toto príslovie pochádza z francúzskeho citátu, ktorý sa nachádza v dobrodružnom románe François Rabelaisa Gargantua a Pantagruel z roku 1535: „L'appétit vient en mangeant; la soif s'en va en buvant.“ (S jedlom rastie chuť; počas pitia prejde smäd).

Elli Burg

PÄT

Pät písmen v Tvojom jazyku

Pät písmen v mojom

Pät písmen v našom srdci

Liebe

Láska

Krásne slová

Dve slabiky

Objavujem ich vo dne v noci

V Tvojich očiach

Bôžik lásky strieľa z nich

Priamo mojim smerom

očarí ma omámi

Píše mojím perom

že povedať Ti mám

že zasiahol ma tam

priamo v mieste

kde tých päť písmen býva

A ja čítam

že Ty teraz navždy budeš

moja krásna diva.

Láska

Liebe

Pät

A znova

Navždy budeš láska moja.

FÜNF

Fünf Buchstaben in deiner Sprache

Fünf Buchstaben in meiner

Fünf Buchstaben in unseren Herzen

Liebe

Láska

Schöne Worte

Zwei Silben

In Deinen Augen

Entdecke ich bei Tag und Nacht

Der Liebesgott schießt mich an

Er bewegt jetzt meine Hand

Ich soll Dir sagen

Er erwischte mich

Direkt dort,

wo die fünf zu Hause sind

Und ich lese

Was er schrieb

Was Du jetzt bist und bleiben wirst

Meine Liebe – schöne Diva

Láska

Liebe

Fünf

Für immer.

(aus der Reihe

Poesie der Liebe / Poézia lásky)

Jeme aj očami – tento kulinársky zákon platí aj v nemecky hovoriacich krajinách. Preto existuje v nemčine takmer ekvivalentné príslovie: Das Auge isst mit.

Na rozdiel od nemeckej a rakúskej kuchyne kapusta hrá na Slovensku mimoriadne dôležitú úlohu. Nárečové regionálne príslovie zo západného Slovenska, kde sa kapusta nazýva zele, hovorí **Bez zelia niet veselía**. Ale aj na východe krajiny existujú príslovia o kapuste, napríklad **Tota hyža nepustá, dze še vari kapusta**.

Ale poznáme ešte mnoho ďalších prísloví o tejto populárnej zelenine: **Kapusta má veľké ústa; Kapusta kole ústa; Od kapusty chlap je hustý; Kapusta sedem ráz prihrívaná je najlepšia; Kapusta sa varí na hrade, nie na hrnci; Kto nerád kapustu, to mrcha gazda; Od kapusty vlasy bolia** atď. V nemčine neexistujú žiadne ekvivalentné príslovie, ale aj Nemci a Rakúšania majú niekoľko regionálnych prísloví a porekadiel o kapuste. Existuje mimochodom aj jeden známy frazeologizmus, ktorý

sa často používa: wie Kraut und Rüben (ako kapusta a repa), čo znamená „veľký zmatok“.

Stručne povedané, v oboch jazykoch existuje veľa ekvivalentných alebo podobných prísloví o jedle. Väčšina z nich sú veľmi staré, medzinárodné múdrosti z literatúry. Preto tieto príslovie existujú aj v mnohých iných jazykoch. Naproti tomu existuje aj mnoho regionalizmov. Téma jedla tak hrá významnú úlohu v oboch kultúrach. ■

Theresa Kalchauer, Agnes Maria Poitschek

Slovenské zástavy v nórskej metropole

Program Erasmus (European Action Scheme for the Mobility of University Students) je projekt Európskej únie na podporu zahraničnej mobility vysokoškolských študentov a na spoluprácu vo vzdelávaní v Európe. Ja som si v rámci tohto projektu vybrala Nórsko, hlavne preto, lebo je tam veľa krásnej prírody a málo ľudí. Počas šiestich mesiacov v hlavnom meste tejto krajiny som zažila veľa pekných zážitkov, vyskúšala som nové veci a našla som si nových kamarátov.

Zástavy pred kráľovským palácom

Foto: Katarína Žalneva

Navyše som mala aj to šťastie, že sa počas môjho pobytu, v dňoch 4. – 6. júna 2018, konala prvá štátna návšteva slovenského prezidenta v Nórsku. Nóri sa na to pekne pripravili – celé centrum mesta až po prístav zdobili slovenské a nórske zástavy. Na uvítaciu ceremóniu pred Kráľovským palácom boli pozvaní aj slovenskí krajanovia žijúci v Osle. Keď prezident Andrej Kiska vystupoval z limuzíny, privítala ho delostreľba z historickej pevnosti Akerhus a potom sa zvitl s nórsym kráľovským párom – kráľom Haraldom a kráľovnou Sonjou. Vojenská kapela v tmavomodrých uniformách zahrála slovenskú aj nórsku hymnu a po pozdravení s generálmi a ďalšími nórsymi politikmi Nórska sa prezident prišiel pozdraviť aj s nami Slováckmi, ktorí sme ho – tiež vyzbrojení slovenskými vlajkami – už netrpezlivo

čakali. S každým si podal ruku a prehodil pár viet. Stretnutie bolo neformálne a veľmi milé.

Na ďalší deň som bola vďaka veľvyslankyni Slovenskej republiky v Nórsku Denisy Frelichovej pozvaná aj do Národného divadla Nórska, kde slovenská ambasáda zorganizovala divadelné predstavenie Slovenského národného divadla. Činoherný súbor uviedol inscenáciu hry Nad našu silu od významného nórskeho dramatika Bjørnstjerne Bjørnsona, ktorú režíroval Ján Luterán. Medzi účinkujúcimi boli Ján Gallovič, Alexander Bárta, Luboš Kostelný, Tomáš Maštálik, Jozef Vajda, Jana Oľhová, Daniel Fischer a i. Herci hrali po slovensky, ale nad hľadiskom sa premietali titulky v angličtine a nórcine. Prítomní boli okrem prezidenta Kisku aj členovia kráľovskej rodiny. Bol to pre mňa naozaj nevšedný zážitok.

Osobnosť Bjørnstjerne Bjørnsona zrejme nebola vybraná náhodne. Bjørnson nepísal len divadelné hry (v roku 1903 dostal Nobelovu cenu za literatúru), ale zaujímal sa aj o politiku. Zviditeľnil sa tiež ako zástanca mieru a bojovník za práva malých národov vrátane Slovákov. Na stránke Slovenského národného divadla www.snd.sk sa môžete dočítať, že sa „na sklonku 19. storočia aktívne zapájal do boja Slovákov a obhajoval ich práva na vlastný jazyk a identitu v rámci Rakúsko-Uhorska. Vďaka jeho článkom v európskej tlači sa svet dozvedel o situácii Slovákov. Bjørnsonove myšlienky o ľudských právach, demokracii a právach malých národov získali podporu po prvej svetovej vojne a inšpirovali budovanie národov po celej Európe.“ ■

Katarína Žalneva

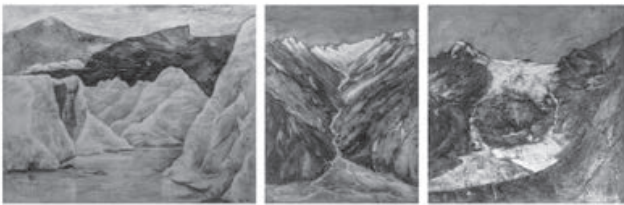
Prijatie hercov SND nórsym kráľovským párom

Prezident Andrej Kiska medzi krajanmi v Osle

Fotografie: Marián Garaj, Kancelária prezidenta SR

Tatranská galéria v Poprade

Prešovský samosprávny kraj a autori
Vás pozývajú na otvorenie výstavy

Daniela + Michal

HELIENEK

6. 9. 2018 o 17.00
Artklub Tatranskej galérie
Hviezdoslavova 12, Poprad

kurátorka výstavy Anna Očenášková
výstava pondelok 21. októbra 2018
www.tatranskagalera.sk

Pozvánka na púť

V sobotu 6. októbra 2018 – púť ružencových bratstiev
do národnej svätyne v Šaštíne. Šaštín je najznámejším

pútnickým miestom na Slovensku. Po modlitbe ruženca s meditáciami budeme sláviť svätú omšu v Bazilike Sedembolestnej Panny Márie spoločne s pútnikmi z celého Slovenska. Koncelebruje aj Lic. theol. Pavol Dubovský, ktorý sa už 30 rokov venuje veriacim krajanom vo Viedni.

Po spoločnom obede (každý si hradí sám) sa pomodlíme krížovú cestu pri plastikách, ktoré v roku 1942 Šaštínu darovali viedenský Slováci, a porozprávame si o histórii Šaštína. Na spiatocnej ceste návšteva Stupavy - festival kapusty Dni zelá.

Odchod: 08:00/Návrat: 20:00 – Viedeň, Schwedenplatz
Poplatok: členovia RSKS: 22,00 EUR, nečlenovia 25,00 EUR

Sprevádza certifikovaná sprievodkyňa
Ing. Jana Gregor-Rogler

Prihlášky posielajte najneskôr do 20. septembra 2018:

Tel: 0676/9713113 E-Mail: Jana.Gregor-Rogler@outlook.com

ROYAL PALACE

TURČIANSKE TEPLICE

Druhý päťhviezdičkový kúpeľný hotel na Slovensku, luxusný hotel s kapacitou 81 lôžok navrhnutý v historickom štýle art deco. Architektonicky odkazuje na 20. roky minulého storočia. Vznikol po viac ako štvorročnej rekonštrukcii liečebných domov Kollár a Malá Fatra a ich prepojením s Modrým kúpeľom – historickou dominantou mesta Turčianske Teplice. Ide zároveň o miesto, kde prívlastok kráľovský nie je len marketingový ťah. V minulosti využili služby kúpeľov viacerí panovníci a spoločenská elita rakúsko-uhorskej monarchie, napr. Maximilián Habsburský a Alžbeta Bavorská. V priestoroch dnešného Royal Bath sa pred viac ako šiestimi storočiami kúpali aj cisár Žigmund Luxemburský.

www.therme.sk

Našou filozofiou je poskytovať hosťom kráľovský zážitok v kráľovských priestoroch na mieste s kráľovskou tradíciou. K dispozícii sú luxusné izby a apartmány s plošným štandardom od 30 do 150 m². Špičkové gastronomické služby poskytujeme v Restaurant Sissi s oddelenou klubovou časťou, v Bare Colonnade so zimnou záhradou a v Lobby bare. Kráľovskú starostlivosť o telo nájdete v balneo centre Royal Bath a v INCARE. Kráľovská dvorana je systém viacerých tanečných parketov a letných terás uprostred zelene v átriu hotela. Na organizovanie kráľovských eventov slúži Kursalón, spoločenská miestnosť, ktorá je zároveň srdcom kultúrno-spoločenského života hotela. Elegancia hotela odkazuje na vybranú spoločnosť, ktorá kúpele po stáročia navštevovala.

Primárnym cieľovým segmentom je medzinárodná klientela s požiadavkami na prevenciu a liečbu kardiovaskulárnych ochorení. V hoteli sídli nový špecializovaný Inštitút kardiovaskulárnej rehabilitácie INCARE. Ide o moderné zdravotnícke zariadenie, ktoré ponúka diagnostiku a profylaktiku, rehabilitačnú starostlivosť a špičkové technické vybavenie porovnateľné s univerzitnými a klinickými pracoviskami v zahraničí. Súčasťou hotela je vlastné balneo centrum s už spomínaným Royal Bath, absolútnou raritou slovenského kúpeľníctva. Bazén kruhového tvaru so zlatou mozaikou má stále aktívnu piscinu s prirodzeným prítokom termálnej minerálnej liečivej vody. Keď k tomu pripočítate ponuku viac ako 40 procedúr v exkluzívnych priestoroch, je to výborný dôvod na návštevu i pre domácich podnikateľov či manažérov, ktorí potrebujú oddych. Podľa údajov Slovenskej kardiologickej spoločnosti ide dnes 52 % všetkých úmrtí na vrub kardiovaskulárnych chorôb, a toto číslo sa bude najmä vplyvom hektického životného štýlu zvyšovať.

Hotel je spojovacou chodbou prepojený so susedným Spa & Aquaparkom, jediným akvaparkom s termálnou minerálnou liečivou vodou na Slovensku, preto je vhodný i pre wellness hostí s požiadavkami na luxusné ubytovanie a zážitkovú gastronómiu.

Zuzana Vančová

Fotografie **Ivety Lange** (rod. Hulkovej), ktoré zachytávajú ženskú krásu v tom najlepšom svetle, presne charakterizujú tieto tri vlastnosti: kreativita, romantika aj zmyselnosť. Iveta je úspešná, talentovaná fotografka s neuveriteľným zmyslom pre detail, ako aj súhru farieb a prostredia. Rodáčka z Myjavy si v Rakúsku vybudovala skvelú kariéru a v jej portfóliu nenájdete len modelky, ale aj ženy bez akýchkoľvek modelingových skúseností.

S Ivetou som sa prvýkrát stretla v roku 2014 po tom, ako mi náhodne cez facebook navrhla spoluprácu na fotenie. Pre mňa to bola veľká česť, že fotografka jej kalibru má záujem so mnou niečo nafotiť. Pamätám si, že pri našom prvom stretnutí som bola veľmi nervózna, pretože som zo skúsenosti vedela, že fotografi bývajú niekedy vážni, priam až prísni, ale s Ivetou to bol úplný opak. Nervozita ihneď zo mňa opadla, pretože Iveta bola aj stále je milá, veselá a príjemná žena, ktorá je za každú srandu a robí maximum pre to, aby mal každý z fotenia radosť a pôžitok. Tým, že som stála pred jej objektívom, otvorili sa mi dvere do sveta modelingu, postupne ma začalo oslovovať viac a viac fotografov, a za to som jej veľmi vďačná. Iveta videla nielen môj potenciál, ale aj potenciál mnohých dievčat, ktoré vďaka jej fotografiám odštartovali skvelú kariéru. V nasledujúcom rozhovore by som túto úspešnú Slovenku, ktorá sa dokázala vlastnou šikovnosťou v Rakúsku presadiť, rada predstavila aj čitateľom Pohľadov.

Fotografka Iveta Lange

Iveta Lange

ŽENSKÁ KRÁSA OČAMI FOTOGRAFKY

Kedy si sa začala zaujímať o fotografovanie?

Umelecky založená som bola od malička, milovala som hudbu, spev, hrala som na hudobnom nástroji a rada som tancovala. Fotky ako také ma tiež fascinovali odjakživa. Svoj talent som údajne zdedila po babičke, ktorá bola veľmi kreatívna a robila krásne fotky. Babičkin fotoaparát neskôr zdedil môj tata, ktorý tiež vedel výborne fotiť, a ja som ho s nadšením pozorovala a asistovala mu.

Takže prvé skúsenosti z fotografovania si nabrala už v mladosti?

Moja rodina má fotografovanie v krvi a mňa všetko okolo toho vždy bavilo, ale keď si späťne spomínam, tak doma som vlastne nikdy nič nefotila. Skôr som robila pomocníčku pri fotení alebo modelku a stála som vždy pred objektívom, a nie za.

Kedy si teda začala sama fotiť?

V roku 2004 som si kúpila prvý foťák, ale ne-myslím tým žiadny profesionálny fotoaparát.

Patril skôr do kategórie dnešných mobilov, tým sme s kamarátkami zo zábavy fotili. Už vtedy mi kamarátky vraveli, že viem pekne fotiť, ale pre mňa to bola skôr taká zábavka a nič vážne. Zlom nastal v roku 2012, keď som svojím minifoťáčikom od fotila moju kamarátku k narodeninám. Chcela som, aby mala výnimočný darček a doživotnú pamiatku. Dalo by sa povedať, že to bol začiatok môjho fotografovania, pretože fotky zožali úspech nielen u kamarátky, ale aj v jej okolí. Od tohto momentu už vlastne všetko nabralo svoj smer a rýchlosť vďaka facebooku a sociálnym sieťam.

Navštevovala si aj nejaké profesionálne kurzy?

Nie, všetko som sa naučila sama. Som samouk aj čo sa týka líčenia a stylingu pri fotení.

Čo si robila predtým, ako si zistila, že máš talent na fotografovanie?

Ako 21-ročná, čiže pred 23 rokmi som prišla sama bez rodiny do Rakúska, do Viedne.

Melissa

Začiatky boli pre mňa ako mladé dievča v cudzej krajine, bez ovládania jazyka, bez rodiny a priateľov ťažké. Ale všetko som si vybudovala sama vlastnou silou. Asi po piatich rokoch som spoznala svoju životnú lásku, môjho terajšieho manžela, a začali sme spolu podnikat'. Napriek tomu mi niečo chýbalo, čo by ma kreatívne naplňalo.

Kde čerpáš inšpiráciu a ako by si popísala tvoj štýl fotenia?

Milujem prírodu, kvety, lúky, vodu. Inšpiruje ma a zároveň očaruje tá energia, ktorú nám príroda dáva. Tie farby, svetlo a dokonca aj vône. Zároveň ma fascinuje ženská krása v kombinácii s prírodou. Snažím sa každú ženu zachytiť v plnej kráse, ako ju vidím ja z môjho pohľadu. Štýl môjho fotenia bol zo začiatku veľmi romantický, priam až rozprávkový. Neskôr ako som začala objavovať nové tváre, tak sa môj štýl nasmeroval trochu

k módnej fotografii. Mám rada farebné fotky, kde je nakombinovaná príroda s kvetmi, ale zároveň milujem aj úplne jednoduchú čiernobielu fotografiu.

Fotila si rôzne modelky, missky a projekty. Ktoré fotenie ti najviac utkvelo v pamäti?

Nemôžem povedať, že by mi nejaké fotenie utkvelo najviac v pamäti, pretože každé fotenie je individuálne a výnimočné. Ku každej zákazníkne – či už je to skúsená modelka, alebo žena, ktorá sa dáva prvýkrát v živote fotiť – mám individuálny prístup. Make-up, styling a taktiež lokalitu vyberám podľa toho, ako sa podľa môjho pocitu k zákazníkne hodí. Mám šťastie, že mi vždy nechávajú voľnú ruku a dôverujú môjmu výberu. Ak mám napríklad vybranú úžasnú lokalitu, ale začne pršať, tak radšej to fotenie presuniem na iný termín, ako by som mala silou-mocou niečo nafotiť. V tomto som strašná perfekcionista.

Mohla by si opísať čitateľom, ako fotenie u teba prebieha?

Zákazníčky ma kontaktujú prevažne cez sociálne siete, kde mám väčšinou možnosť vidieť, ako vyzerajú, aký sú typ a aký je ich štýl. To sú všetko rozhodujúce faktory pri fotení, pretože ku každej žene sa hodí niečo iné a mojou úlohou je nielen zákazníkne odfoťiť, ale ju aj správne nastylovať a vybrať ideálnu lokalitu. Keď príde niekto ku mne na fotenie, nemusí si vopred robiť starosti o účes, make-up a oblečenie. Make-up a vlasy po spoločnej úvahe a predstave spravím ja a zákazníkka si môže vybrať z veľkého množstva šiat, blúzok, sukien, kvetinových čeleniek, doplnkov a šperkov. Treba si ale naplánovať približne 3-4 hodiny, čo sa týka stylingu, make-upu, výberu šiat, samotného fotenia a nasledovného výberu fotiek. Snažím sa, aby sa aj neskúsené zákazníkne cítili čo najlepšie a dokázali uvoľniť, preto pri mojich foteniach vždy hrá hudba, ktorá atmosféru spríjemňuje. Zákazníkne nemusia byť nervózne, ani čo sa týka pózovania, pretože im vždy presne poradím, ako sa majú postaviť, otočiť, kam dať ruku a podobne.

Karolina

To, že máš naozaj obrovské množstvo oblečenia na fotenie, musím potvrdiť. Ako si sa dostala k takému veľkému sortimentu šiat a doplnkov?

Už od začiatku, keď som začínala fotiť len kamarátky, som si všimla, že oblečenie, ktoré si brali na fotenie, sa málokedy hodilo k danej lokalite. Preto som pre istotu so sebou vzala vždy aj moje veci, ktoré boli trochu extravagantnejšie. Z času na čas som postupne začala nejaké šaty kupovať, ale až keď som začala fotiť profesionálnejšie, tak som kupovala aspoň raz do mesiaca viaceré šaty, čelenky a šperky. Všetko, čo som zo začiatku zarobila, som reinvestovala do šiat a doplnkov, lebo som zo skúsenosti vedela, že zákazníkne nebudú mať také oblečenie, ktoré by sa stopercentne hodilo, a ak chceme vytvoriť výnimočné fotky, tak aj šaty zohrávajú dôležitú rolu.

Kde všade sme mohli vidieť tvoje fotografie?

Vždy sa poteším, keď uvidím svoje výtvy v rôznych časopisoch. Okrem novín, ako sú Heute, Kronen Zeitung alebo Bezirksblatt, boli moje fotky v slovenskom EVITA magazíne, v magazíne SCS a na titulke fashion magazínu STYLE. Taktiež ste moje fotky mohli vidieť v rôznych online magazínoch, ako je napríklad Gallery of Refined Art, This! Magazine a The Best of the Universe of Colour Photography. Prednedáunom som mala česť fotiť nádherné šaty slovenskej dizajnérky Jany Pištejovej s modelkou Soňou Štefkovou.

A aké sú tvoje ciele do budúcnosti?

Túžim po tom, aby ma fotenie i naďalej naplňovalo a aby som ho stále robila s láskou. Taktiež by som jedného dňa chcela mať vlastné výstavy fotiek.

Ak sa vám fotografie ľvety zapáčili a máte chuť vidieť viac jej kreatívnych výtvorov, môžete ju sledovať na www.ivetalange.com. ■

Slavomíra Vančová

Správy z tenisu

Tenisový klub Slávia, ktorý združuje českých aj slovenských tenisových nadšencov, založil v roku 1995 bývalý veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku prof. Jozef Klimko. Predsedom sa stal Ing. Juraj Vávra, ktorý klub veľa rokov úspešne viedol. Hráči hrali videnskú tenisovú ligu. Potom však začal klub stagnovať a v roku 2016 hrozilo dokonca jeho zrušenie. Vtedy sa iniciatívy chopila Mgr. Slavomíra Vančová, ktorá už dlhší čas pôsobí v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku ako športová referentka a nepretržite sedem rokov organizuje úspešný tenisový turnaj Danube Challenge Tennis Cup. Vo funkcii predsedníčky TK Slávia sa jej podarilo dať dokopy tri družstvá: dve mužské – všeobecná trieda a 45+, a dokonca po prvýkrát v histórii klubu aj jedno ženské družstvo – 35+. Okrem Čechov a Slovákov sú medzi členmi aj dvaja hráči, ktorí prišli z vojnou zničenej Sýrie a ktorí už nedúfali, že sa k tenisu ešte vôbec niekedy dostanú.

Najväčší úspech zaznamenali muži (všeobecná trieda), keď v roku 2017 postúpili z 5. skupiny videnskej ligy do 4. skupiny. V tomto roku sa im dokonca podarilo v silnej konkurencii vyhrať 4. skupinu. Výborná tenisová partia si tak zabezpečila v budúcej hráčskej sezóne účasť v 3. skupine, pričom zanechala za sebou kluby s renomovanou tradíciou, ako sú napríklad Wiener Athletiksport alebo Hietzinger TV. Veľká vďaka patrí hlavne Tomášovi Jakubekovi, Marekovi Mošafovi, Jozefovi Piťovi, Jánovi Macháčkovi a Jozefovi Turzikovi, ktorí podržali svojimi víťazstvami celý tím.

Ženy hrajú krajskú ligu B. Zo siedmich výborných družstiev skončili v tomto roku na 5. mieste.

Nakoľko TK Slávia nemá vlastný areál, vedenie dohodlo spoluprácu so Sport Monkeys v Prátri, kde prebiehajú tréningy aj zápasy.

Ambíciou predsedníčky je dostať klub až do 1. skupiny videnskej ligy. Preto by uvítala posilnenie družstiev o nových hráčov. Tenisový klub je tiež pripravený spolupracovať s mládežou. Všetci záujemcovia o viac informácií môžu svoje otázky adresovať mailom na: sport@slovaci.at. Zároveň sa môžu prihlásiť na 8. ročník turnaja Danube Challenge Tennis Cup, ktorý sa uskutoční 29. septembra (bližšie info na str. 35).

Veríme, že sa nám podarí náš klub naďalej rozširovať a že naši tenisti a tenistky sa aj v budúcnosti budú môcť pochváliť ďalšími športovými úspechmi. ■

Der Tennisklub Slávia vereinigt tschechische sowie slowakische Tennisspieler. Gegründet wurde er 1995 vom ehemaligen Botschafter der Slowakischen Republik in Österreich Prof. Jozef Klimko. Vorsitzender wurde Ing. Juraj Vávra, der den Klub viele Jahre erfolgreich führte. Die Spieler spielten in Wiens Tennisliga. Danach begann der Klub jedoch zu stagnieren, im Jahr 2016 drohte sogar seine Aufhebung. Dann wurde zur neuen Vorsitzenden Mag. Slavomíra Vančová, die schon länger im Österreichisch-Slowakischen Kulturverein wirkt und seit sieben Jahren das erfolgreiche Tennisturnier Danube Challenge Tennis Cup organisiert. Sie schaffte es drei Teams zu zusammen zu stellen – zwei Männerteams und ein Frauenteam. Den größten Erfolg verbuchten die Männer (allgemeine Klasse), als sie 2017 von der fünften in die vierte Gruppe der Liga Wien aufgestiegen sind. Im demselben Jahr gelang ihnen sogar der Sieg in der vierten Gruppe.

Mužské družstvo TK Slávia

Wiener Mannschaftsmeisterschaft AK+Sen. 2018

Herren Klasse 4 4KI 3

Tabelle und Spielplan

Rang	Mannschaft	X	S	U	N	Punkte	Matches	Sätze	Spiele
1	Slavia Wien 1	5	5	0	0	11:4	27:18	57:39	419:321
2	Hietzinger TV 3	5	4	0	1	11:4	30:15	62:35	421:320
3	Wr. Athletiksport Club 5	5	3	0	2	10:5	28:17	59:42	443:393
4	TC Aspern 2	5	2	0	3	6:9	17:28	39:61	387:483
5	Flötzersteig 2	5	1	0	4	4:11	17:28	40:59	376:460
6	Bundesbahner SV 2	5	0	0	5	3:12	16:29	38:59	358:427

Po prvýkrát má TK Slávia aj ženské družstvo

Fotografie: Archív TK Slávia

Danube Tennis a Rakúsko-slovenský kultúrny spolok
vás srdečne pozývajú na

8. DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP 2018

konaný pod záštitou veľvyslanca SR v Rakúsku J.E. Petra Mišíka

29. 9. 2018 | 8.30
Tennis Point

Baumgasse/Ecke Nottendorfergasse, 1030 Viedeň, Rakúsko

Kategórie:	ženské a mužské štvorhry
Pravidlá hry:	Skupiny, potom K.O. - Systém (min. 3 hry sú garantované)
Štartovné:	29 € na osobu – pre všetky hráčske kategórie
V cene:	1x minerálka, snack, obed formou bufetových stolov

- Tombola s hodnotnými cenami počas obedňajšej prestávky!
- Špeciálny hosť
- Uvítací darček

Prihlášku na tenisový turnaj zasielajte do 24.09.2018
na e-mailovú adresu: info@danube-tennis.com, alebo telefonicky: +43 676 717 1177

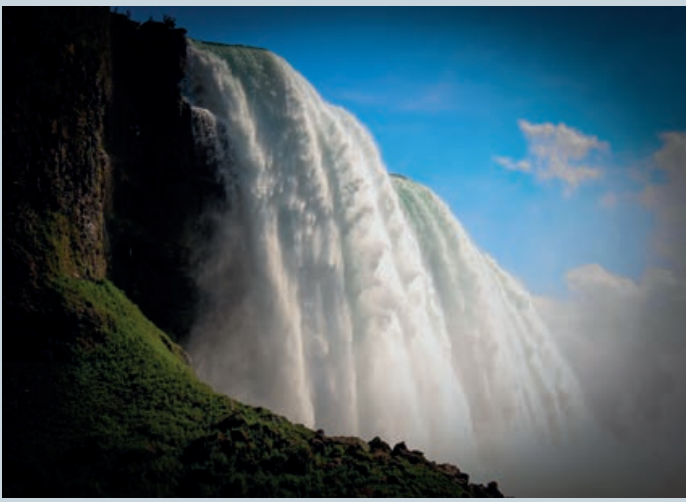
www.danube-tennis.com | facebook.com/danube.tennis

SLOVENSKÝ POZDRAV OD NIAGARY

Po pätnástich mesiacoch strávených v Traiskirchene a na penzióne v Podersdorfe v Burgenlande som 11. októbra 1982 „pristál“ len 30 minút cesty autom od Niagarských vodopádov. Keď som sa o nich učil na základnej škole na hodine zemepisu, vôbec som netušil, že sa tieto vodopády stanú mojou srdcovou záležitosťou, mojou láskou. Niagara ma fascinuje, niekoľkokrát v týždni sa tam vyberiem – je to miesto, kde relaxujem, meditujem, nabíjam si duševnú batériu, fotografujem a stretávam sa a rozprávam s ľuďmi z celého sveta, mnohokrát aj s nemecky hovoriacimi turistami, takže si naďalej trénujem aj nemčinu. Od Pána Boha som dostal obrovský dar – oči, ktoré dokážu vidieť prírodnú božskú krásu, čo sa tam neustále mení a inšpiruje ma. Pomocou objektívu fotoaparátu sa pokúšam zachytiť tieto momenty. Niekoľko fotografií som vybral aj pre vás, mojich krajanov v Rakúsku a ostatných čitateľov časopisu Pohľady.

Paul Stacho, Stoney Creek, Ontario, Canada

ROZHLASOVÉ A TELEVÍZNE VYSIELANIE V SLOVENSKOM JAZYKU

<http://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/topstory/>

Rádio Dia:tón

Magazín slovenskej národnostnej skupiny sa vysiela dvojtyždenne, v pondelok od 21.40-22.00 na Radio Burgenland (94,7)

České Ozvěny | Slovenské Ozvěny

Šesťkrát v roku vždy v druhú nedeľu v mesiacoch február, apríl, jún, august, október a december o 13.05 na ORF2 Wien

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche
Jacquingasse 53, 1030 Wien

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 3/2018 JE 15.10. 2018

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11,
1060 Wien

Úradné hodiny:

pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15

rsk@slovaci.at
sova@slovaci.at
www.slovaci.at

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
Otto Bauer Gasse 23/11.
1060 Wien

Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:

- do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
- do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
- S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
- 1/8 A4 € 10,-
- 1/4 A4 strany € 15,-
- 1/2 A4 strany € 20,-
- A4 strana € 40,-